1. METİN

[1b] Bismillâhirrahmânirrahîmî
Bi-zikri'l-Hâlikı'l-hayyi'l-kadîmî

İdüp bu bende şâhâne bahâne
El urup çün bu tertîb-i zamâne

Hudâyâ eyle bâl-i kudreti bâz
Ki ide murg-ı cân hamdünde pervâz

Beni kurtar bu hod-rây-ı sıfatdan
Halâs eyle libâs-ı 'âriyetden

Ki pervâz eylesem hâl-i kafesden
Bulam iki cihânı bir nefesden

Şu denlü kâli kâyil kıl cevâba
Vedâ' ide tılısmı nâr u âba

K'uram bâd-ı nazarda söze bünyâd
Esen yeller diyeler âferîn-bâd

Bu dört rükn üzre eczâ-yı hakâyık
Beni itdi çü "kerremnâ"ya[1] lâyık

Mu'în olursa nutk-ı câna tevfîk
İdem tevfîk-ıla ol nassı tasdîk

10 Virilen oldur âdemde kerâmet
Muhammed ümmeti oldı tamâmet

[2a] Neden dahl eyleye bu söze hayvan
Çü fıtrat üzre toğar her bir oğlan

Benüm bu sözüme bulan bahâne
Nazar itsün hadîs-i gülsitâne

Kâle'n-Nebiyyü 'aleyhi's-selâm: "Mâ min mevlûdin illâ yûledü 'alâ fıtrati'l-İslâm sümme fe-ebevvaahü yuhavvidânihî ve yunassirânihî ve yumeccisânihî. Sadeka Resûlullâh.[2]

Burada fikr-i âhar perdedir dur

---

[1] Bir ayetten iktibas: "Biz, hakikaten insanoğlunu şan ve şeref sahibi kıldık. Onları, (çeşitli nakil vasıtaları ile) karada ve denizde taşıdık; kendilerine güzel güzel rızıklar verdik; yine onları, yarattıklarımızın birçoğundan cidden üstün kıldık." İsrâ Suresi (17/70)

[2] "Hz. Muhammed buyurdu ki: Her insan İslâm fıtratı üzere doğar. Sonra ebeveyni tarafından Yahudileştirilir, Hristiyanlaştırılır veya Mecusileştirilir."

Muhammed hak nebî vü Tanrı birdür

Hudâyâ çün bu hâke cân virdün
Diriltdün âdemi insân virdün

Ana gül yüzlülerden gülşen itdün
Temâşâsına çeşmi rûşen itdün

Nice özge temâşâ olmayam ben
Gören sen gösteren sen görinen sen

Bana kim dir gözün üzre kaşun var
Çü sensin Ka‘be vü mihrâb u dîdâr

Beni şol bezme irgür yâ ilâhî
Ki andan mest olur eşyâ kemâhî

Çü sâkun suna tâ kim câm-ı ‘ışkı
Yene başdan tutam hengâm-ı ‘ışkı

20 Diyeyin bir nefes ger söyle dirsen
Açayın sırr-ı ‘ışkı söyle dirsen

Saçam şevkunla hâke cür‘a-i mey
İdem her bir nebâtı Hâtim-i Tay

[2b] Perîler ‘aynına tîr ü kemânı
Viren âdemdürür senden nişânı

‘Aceb budur ki devrânun mürûrı
Pür ider tîr-i gamze-y-le kubûrı

Nişân ider ecel yirini her bâr
Kemîngehden urur tîr-i kemân-dâr

Nişâna irmek ister-isen okı
Yüri yâ ‘ilmini mürşidden okı

Anın yazdum bu hatt-ı lâciverdi
Münâcât itdürem tâ ehl-i derdi

İlâhî çün yaratdun hâk-i cismi
Müretteb eyledün hâk-i tılısmı

Mürekkeb eyledün gözüm karasın
Hayâl-i zülf-i dilberden likâsın

Gönül ‘aynına hûnum katresinden
Yaşum sürhin ciger sincefresinden

Çün itdirdün bu çarh-ı lâciverdi
O nakşa sûret itdün rûy-ı zerdi

30 Güni çînî tabak kıldun mehi zer
Sehâbı sünger ü eflâki mîzer

Bu gönlüm hücresini halvet itdür
Du‘âdan gayrısından ‘uzlet itdür

Dibîr-i câna eyle kilki ihsân
Zebânum kıl kalem kâlüm kalem-dân

Ecelden bir nefes virgil emânı
Me’âli âlet eyle ‘aklı mâ‘nî

[3a] Yazam maşrıkda tâ Çîn ü Hıtây’ı
Diyâr-ı garba tan idem sabâyı

Gözüm yaşın dil-ile eyle sırdaş
Yazam akar sular bağrında ben taş

Gönülden göze virgil hatt-ı yârı
Od u su üzre nakş itdür gubârı

Bulam sâkî-yi Hızr-ı kâyinâtı
Sebîlullâh idem âb-ı hayâtı

Suvaram bâgın anunla bahârun
Akıdam ağzı suyın çeşme-sârun

Gülistân içre ger yazam turunca
Güle yaza tebessüm birle gonca

40 Bulut nakşını ger yazam havâda
Melekler bağrına basa semâda

Uçar şeklinde yazsam elde şahbâz
İder sanem görenler anı pervâz

Ger ele alsa gökde bâzı ‘Îsî
Ana tu‘me ola tâvus-ı kudsî

Kılayın rûhı şahbâz-ı me‘ânî
Per ü bâl ideyin ana lisânı

Çü per ide cenâhında cihânı
Senân-ıla ola ‘arş âşiyânı

Hurûs-ı ‘arşun ide tâ ki cevlân
Yerinde banlaya her mukrî-i cân

İde tâ cilve tâvûs-ı cinânun
Görine nakşı bu kevn ü mekânun

[3b] Hümâ-yı kudretün çün itdi pervâz
Yaratdun sâyesinde niçe şahbâz

Senün âb-ı hayâtun eşmesinde
Niçe yüz bin Hızırlar ola zinde

Kimisi lutfun-ıla zinde-dildür
Kimi kahrun-ıla hor u hacîldür

50 Olanlar lutf-ıla kahruna mazhar
Dimişler cümlesi "Allâhü ekber"[3]

Ki zîrâ kârübân-ı kibriyânun
Dahı yükini tutmadın cihânun

Kurup bâzârını mısr-ıla kendün
Metâ'ın bağlamışdı Rûm u Hindün

Kapuna merkeb-i nefs irmez-idi
Kuş uçmazdı kulan yüğürmez-idi

Dücâya bedr idi nûrun ziyâsı
Yoğ-iken 'âlemün ağ u karası

Olanlar zerre-i nûrunla rehber
Görüpdür niçe Cibrîl ü peyember

Dahı bilinmedin bu bâtıl u hak
Niçe Mansûr'a didürdün "ene'l-hak"[4]

Olupdur niçeler 'ışkun nedîmi
Yoğ-iken dahı hüsnün imi dimi

Mukayyed idi her şey'e mukadder
Dahı yazılmadın levhunda hayr şer

Temevvüc eyledükde bahr-i rahmet
Ne 'âsî var-ıdı dahı ne şefkat

[4a] 60 Bilürdi lâyıkın her yirde elyak
Dahı hak olmadın tanmak tanışmak

Komış cev cev güzergâhında eyyâm
Bu her bir dânenün altında bir dâm

---

[3] "Allah en büyüktür" manasında Arapça bir ibare.
[4] Hallac-ı Mansur'un söylediği "Ben doğruyum" veya "Ben Allah'ım" manalarındaki söz.

Niçe nâ-dânı ferhunde düşürmiş
Niçe zîrekleri bende düşürmiş

Niçe niçe Süleymânlar getürmiş
Niçe bin tâc u tahtı yile virmiş

“Ene’l-hak” niçe Mansûr’a didürdün
Niçe Yûsufları kurda yidürdün

Dahı halk olmadın ağyârdan bâr
Dimiş kara haberden dahı nen var

Niçe utuldı nerrâdı bu dehrün
Niçe zar oldı çarhı bu sipihrün

Felekler çün zemîn nat‘ını kurdı
Kımâr-ıla niçe kez aşı urdı

Kime ruh gösterürsin kimine at
Olupdur tarhun-ıla niçe şeh mât

Sana nisbet cihânun taht u tâcı
Şeh olmak gibidür şatranc ağacı

70 ‘Amel kim emri-i şâhî devri döndür
Sabîler lu‘bı beklece oyundur

Kemâl-i kudretün bâbında insân
Bilür şol denlü kim hayvân-ı nâ-dân

Ne-denlü olur-ısa cüst ü çâlâk
Kalur bu perde-i hikmetde idrâk

[4b] Niçe niçe tolupdur işbu ‘âlem
Yaradılmazdan evvel hâk-i Âdem

Şular kim ‘âlim ola berr ü bahre
Bulamaz kudretün bahrinde katre

Kimi bu mezra‘-ı hâkîde yitdi
Kimi tuhmını ekdi öndi bitdi

Senün bâg-ı cihânda hikmetün çok
Kimisi bâgbândur kimi oyuk

Oyukdur pîr-i çarh bâgunda mutlak
K’idinmiş ra‘dı tolabî çakıldak

Cihânun evvelinden âhirine

Hisâbın istesen âdem yirine

Hayâtı cümlenün mevt-i megesdür
Öni kan yutma sonı bir nefesdür

80 İlâhî râhmetün ko ben megesde
Ayırma îmânum ol bir nefesde

Buyur deryâ-yı tab'um cûşa gelsün
Feleklerden melekler nûşa gelsün

Kasîden eyleyem cûş-ıla inşâ
Ki yevm-i haşre dek vird ide eşyâ

Matla'-ı Kasîde

Sâkîsi çünki 'ışkun 'uşşâka şîre sunar
Ma'şûkı şâhid eyler ki alan satandan umar

Câm-ı cihân-nümâ gök bir katre cür'asından
Bin bin yaratdun anı âyine-i Sikender

[5a] 'Âdîleri kaçan kim hâk itdi bâd-ı kahrun
Yir nâr-ı heybetünden su üzre dahı ditrer

Âdem kulun şu dem kim cennetden oldı âzâd
Gam h^{v}âcesine itdün evlâdın müdebber

Geçdi ekilmekden tuhm-ı 'amel ekenler
Bârân-ı rahmetünde hep birliğünle biter

Şâhân-ı 'ilm ü hikmet bahrün kenârına irmez
Bir katreden k'idersin bir zerreden cevv-i seher

Kadrün serâyı içre pâyı megesce gelmez
Bin tâc-dârı kılsan bin peşşeye musahhar

90 'Arş üzre dest-i kudret çekdi kalem çü levha
Yoğ-ıdı dahı yirde kürsî-y-le va'z ü minber

Sen mushaf-ı cemâlün tefsîrin okudurken
Haşr olmamış-ıdı dahı Cibrîl-ile peyember

Rûşen değül mi günden şükr ana kim cihânda
Ma'yûb kullarınun her gice 'aybın örter

Gözüm yaşına kandan uymaya bahr-i 'ummân
Eydür dinür meseldür tâbi'-i ekall ekser

Bârânı katresinden yire vü göğe sığmaz

Bir kurı gülşen içre bitdükce her gül-i ter

İksîr-i kudretünde kâl oldı çünki tâlib
Bu bûte cihânda yâ sîm ola yâhud zer

Çün şeş cihetle mâhı zar eyledün felekde
Nerrâd-ı tâs-ı çarhı bir günde bin kez utar

Sen şâm u subh içinde aç mısr-ı cân kapusın
Tâ döne döne ilete âhum sana kebûter

[5b] Emrünle kilk-i kudret ne yazdı-y-ısa evvel
Tevkî'-i devr-i hükmi anı ider mukarrer

Nüh kal'a câmi'inde her gice mâh-ı kadrün
Kındîl-i encüm içre bir top ider müdevver

100 Cân gözini uyardı çün nâr-ı nûr-ı kudret
Şavkından ağladı şem' bû virdi câna micmer

Sinün cemâl-i hüsnün her şeyde ki oldı zâhir
Vasfunı Rûmî benden her kişiden güzel der

Çün medh-i Husrevânun şîrîn düşürdi gönlüm
Tûtî-i tab'-ı cânum nûş itdi yine şekker

Her kanda-y-ısa yâ Rab gönlümde şevkun-ıla
Tesbîh-i zikr-i hamdün kandını kıl mükerrer

Yâ Rab be-hakk-ı Ahmed evlâd ü âli-y-ile
Ashâb u ümmetine îmân kıl müyesser

Bu matla' ehl-i 'ışka nûr-ı cândur
Duhûl-i midhat-ı fahr-ı cihândur

Meger bir gün ki budur yâ-yı hâmûş
Hakîkat eşmesinden eyledi cûş

O bahrün katresidür yidi deryâ
O hâkün zerresidür arz u eşyâ

O katre katresinün katresinden
O zerre zerresinün zerresinden

Niçe bin 'âlem ü âdemler oldı
Niçe demler niçe 'âlemler oldı

Kimin cennet kimin Rıdvân kıldı
Beni ol cennete mihmân kıldı

[6a] Gıdâ istedüği-çün cism ü câna
Kılup bir dâne buğdayı bahâne

110 Getürdi bini bu milk-i fenâya
Yitürdi mihnet ü renc ü ‘anâya

Yakamı gerçi dest-i şer‘a virdi
Elümi kendüm için zer‘a virdi

Sürüldüm çünki ben cennet bağından
Tenûrem oldı incîr yaprağından

Kaçan bu tekyeye seyrâna geldüm
Soyundum bunda dervîşâne geldüm

Işık sanup beni bu dâr-ı pür-dûd
Mekânum külhan itdi yirümi od

Karâra yakdı gâhî micmer itdi
Gehî hâk ü gehî hâkister itdi

Tenümden itdi gerçi bu zemîni
Velîkin geçmedi kendümde kîni

Ecel fellâh olmış mâh-ı nevdâs
Biçilür anun-ıla mezra‘-ı nâs

Komayup dâne-i buğday-ı kînin
Eker biçer anunla ‘ömr ekinin

120 Ekenler dânesin bu kişti-zâre
Bulımamış bu derde cevce çâre

Hazân ider çü cismüm gülşenini
Yele virür hayâtum mezra‘ını

Bu milke çün harâb-âbâd dinmiş
Meseldür herçi bâd-â-bâd dinmiş

[6b] Yile virür fenâ çün-kim cihânı
Tokundı çarhuma çün seyl-i fânî

Bulınmaz çâre çün bu dehr-i dûna
Hemân bu kaldı çârem döne döne

Döğünüp iki taş-ıla dün ü gün
Değirmen gibi idem kendümi un

İlhâm-ı Hâtifî

İrüp cân sem‘ine ilhâm-ı Yezdân
Didi gam yime k’oldun kâmil insân

Bugün ehl-i kemâl efgendesisin
Hakun eksük gedük bir bendesisin

İdenler sini nâ-hak yire mezmûm
Muhammed şefkatinden oldı mahrûm

Şikest oldunsa seng-i bed-güherden
Kemâl ehlini düşürmez nazardan

130 İdenler secde mihrâb-ı günişte
Dimişler çâre yokdur ser-nüvişte

Ne içün pas ola tîg-ı lisânun
Sözün çün saykalıdur nükte-dânun

Güzerden sehv-ile gırbâl-i gerdûn
Düşürdi ise dânen hâke ol dûn

Neden bir dâne için yanasın sen
Zamânunda bugün yek dânesin sen

Şifâ kânûnı ehl-i hikmetündür
Bu söz sinün değüldür kudretündür

[7a] Bu yetmiş iki millet devletisin
Bi-hamdillâh Muhammed ümmetisin

Şikâyet itme var şeyh u sabîye
El ur ihlâs ile na‘t-ı Nebî’ye

Ne hûb itdün be Rûmî işbu râyı
Bu arâdan dahı rûşen kıl du‘âyı

Sözi top it bu yolda ‘aklı çevgân
Kimün sözi var ise işte meydân

Seni sultân ider kevneyne düpdüz
Muhammed hak nebîdür didüğün söz

140 Çü nûrındandur anun sağ-ıla sol
‘İbâret harfi bulmaz medhine yol

Velî andan bulanlar her murâdın
Gönülde pâk idendür i‘tikâdın

‘İbâret “kul hüvallâh”[5] itmeye hâs
Gönül âyinesin illâ ki ihlâs

Du‘â ihlâs-ıla olsa irgürür bil
Nevîd-i “festecebnâhâ”yı[6] Cibrîl

Lâ İlâhe İllallâh Muhammedün Resûlullâh[7]

Bu tevhîd oldı edyânun binâsı
Dü kevnün ibtidâ vü intihâsı

Buyurmışdur kadîm itdükde hâdis
Budur âsâyiş-i kevneyne bâ’is

Bunun tefsîrin ider suhf u Kur’ân
Bununla enbiyâ gönderdi Sübhân

[7b] Bu bünyâd üzredür beyt-i hakîkat
Bunı miftâh ider kufl-ı şerî’at

Budur ecsâm-ı hâke cân olan cân
Hayât-ı Hızr’a ‘ayn-ı âb-ı hayvân

Bu söz göklerde nûr-ı mihr ü mehdür
Zemîn üstinde taht u tâc-ı şehdür

150 Bunı bilmeyen itmeye te’essüf
Bu nûrun zerresidür hüsn-i Yûsuf

Musahhar itdi dîvi işbu fermân
Bu sözdür hâtem-i mühr-i Süleymân

Bu pergâr içre halk olundı eşyâ
Bu ma’nâdan bulınur dîn ü dünyâ

Bu sırdan feth olınur küfr ü îmân
Bununla bilinür gebr ü müselmân

Gözeden bunı görmeye nedâmet
Süre ‘ömrin selâmetle tamâmet

Delîl iderse bu tevhîdi her kul
Bulur firdevs-i a’lâ kurbına yol

Kişi her ne iderse hayr veger şer
‘İvaz irmek mukarrerdür mukarrer

---

[5] Bir ayetten iktibas: “De ki, o Allah birdir.” (İhlâs Suresi, 112/1)
[6] Bir ayetten iktibas: “Bunun üzerine onun duasını kabul ettik ve onu kederden kurtardık. İşte biz müminleri böyle kurtarırız.” Enbiyâ Suresi (21/88)
[7] “Allah’tan başka ilâh yoktur, Muhammed onun elçisidir.”

Ere yüz suyıdur eşk içre olma
Sadâkat birle ol tek eksik olma

Şu kim medhini ide Mustafâ'nun
Bulur husrânınun ol-dem tamâmın

Na't-ı Resûl 'aleyhi's-selâm ber-Vech-i Terbî' Güfte Şod

[8a] Çün kadem basdı cihân mülkine ol sultân-ı dîn
Bu sadâyı toldurup kevneyne Cibrîl-i emîn
160 Na'ra-i "lebbeyk"-ile[8] eşyâ didi anı hemîn
"Mustafâ mâ câe illâ rahmeten li'l-'âlemîn"[9]

Sen sana yâr olıbilürsen cihânda yâra ne
Hâb-ı gaflet perde olmaz cân gözin uyarana
Açılıpdur bâb-ı rahmet toğru yoldan varana
"Mustafâ mâ câe illâ rahmeten li'l-'âlemîn"

Zulmet-i küfrün ol itdi nârınun aslını nûr
Şefkat-i 'aynından oldı cennet ü kevserle hûr
Anun-ıçun oldı yıldızlar kanâdîl-i sürûr
"Mustafâ mâ câe illâ rahmeten li'l-'âlemîn"

Âyet-i "levlâk"-ile[10] ol urdı eflâke binâ
Şefkati mîgından aldılar el'ân neşv ü nemâ
Mu'cizâtı-y-la olupdur her olan 'ibret-küşâ
"Mustafâ mâ câe illâ rahmeten li'l-'âlemîn"

Çün revân itdi anun nûrını Hayy-ı lâ-yemût
Mu'cizâtı zikrini kıldı melekler rûh-ı kût
Perde-dâr olup didi bâb-ı magâra 'ankebût
"Mustafâ mâ câe illâ rahmeten li'l-'âlemîn"

Hâtem oldı çün cihâna ol Nebiyyi'l-mürselîn
Hâteminün hükmini kıldı Süleymânlar nigîn
170 Çeşmi nûrından irer nûr-ı basar 'ayne'l-yakîn
"Mustafâ mâ câe illâ rahmeten li'l-'âlemîn"

Hâlet-i 'ışk-ıla ger sen oldun-ısa ehl-i hâl
Sıhhatin işbu rumûzun yine sen gel senden al
[8b] Sırr-ı 'ışkı 'âşıka münkirdür iden kîl ü kâl
"Mustafâ mâ câe illâ rahmeten li'l-'âlemîn"

Âdemî gönli gibi gerçi ki bir gam-hâne yok
Şâdî vü gam âşinâdur arada bîgâne yok

---

[8] "Buyurunuz, emrediniz" manasında Arapça bir kelime.
[9] "Hz. Muhammed Mustafa âlemlere rahmet olarak gelmiştir."
[10] Bir kudsî hadisten iktibas: "Sen olmasaydın, sen olmasaydın yeri göğü yaratmazdım."

Sora varsan rahmet ummaz bir dil-i vîrâne yok
"Mustafâ mâ câe illâ rahmeten li'l-'âlemîn"

Pâdişâhum mülk-i dünyâ fânîdür bu râyı ko
Gel yakın ol menzil-i asla uzak sevdâyı ko
Tez düşe gör âb-ı şefkatden kuru gavgâyı ko
"Mustafâ mâ câe illâ rahmeten li'l-'âlemîn"

Bu beşâret yitişicek didiler havrâ-yı 'ıyn
Âline ashâbına gökde melekler yer yerin
Cân u dilden ins ü cin sallû 'aleyhim ecma'în[11]
"Mustafâ mâ câe illâ rahmeten li'l-'âlemîn"

Rûmîyâ itdürme ki bize kuru gavgâlarını
Nesne yokdur arada illâ cihân sevdâlarını
180 Anun-ıçun halk olındı rahmeti deryâları
"Mustafâ mâ câe illâ rahmeten li'l-'âlemîn"

Hoş dimişdür Hazret-i Şeyhî o leb-i 'Îsî-nefes
Hîç kes bulmadı ol deryâya haddi sözi kes
Şefkati deryâsınun bir katresi göyniye bes
"Mustafâ mâ câe illâ rahmeten li'l-'âlemîn"

Mesnevî

Çü kâdirsin Hudâyâ kudretün çok
Görüpdür ehl-i hikmet hikmetün çok

[9a] Muhammed dîni 'ilmin k'itdün âbâd
'Amûd-ı mezheb-i çâr üzre bünyâd

Salât u savm olıcak emr-i Bârî
Ana beş vakt-ıla itdün çâr-yâri

Yakınun oldı çün Bû Bekr-i Sıddîk
Irağ oldı cihândan şekk-i tahkîk

Yed-i 'adlini çün uzatdı 'Ömmer
Kör oldı barmağı ucında kayser

Alup Cibrîl naklinden selâmun
Yazupdur Hazret-i 'Osmân kelâmun

Çün itdün tîgını dînün cihân-gîr
Olur şâh-ı Horasan'a 'Alî şîr

190 Yerin nûr itdün ashâb-ı güzînün
Revânı şâd olsun tâbi'înün

[11] "Onların hepsine salavat getirin" manasında bir dua sözü.

İdenler fahr-i dîn-i ‘âleme ikrâr
İre rahmetlere ahyâr u ebrâr

Mu’îni Hakk ola ehl-i safânun
Umanlar şefkatinden Mustafâ’nun

Medh-i Pâdişâh-ı ‘Âlem-penâh

Elâ iy pâdişâh-ı dîn ü devlet
Kapunda bende erkân-ı sa’âdet

Çü sensin ced-be-ced şâhı guzâtun
Vücûdun mefharıdur kâyinâtun

Senün ecdâdını lutfından Allâh
İdüpdür devr-i Âdem’den berü şâh

[9b] Değül Âdem melekler bildi mâhum
Kamunun fahrı sensin pâdişâhum

Dimişlerdür bunı şâhân-ı mevtâ
Şeh oldur kim ide ecdâdın ihyâ

İrişür ger yağa ‘adlün cihâna
Diriler Hızr’a olurlar revâne

Bahâr-ı ‘adlüne irdükçe her bâr
Yeşerür göğe irer yerde eşcâr

200 Cihânda olmamağ-ıçun sitem bol
‘Adâlet tahtıdur şâhum Sitanbul

Ne mûram pâdişâhum ben ne hâkem
Ki şevk-ı dâmenünle sîne yakam

Sâdefdür gûş-ı şeh söz dürlerine
Dili kândur du’â cevherlerine

Çü dest uram du’âlar gevherine
Feleklerde melekler hep yerine

Dilüm medhünde çün-kim bî-riyâdur
Hemân maksûd olan şâhum du’âdur

Çü söz yokdur dinilmedük ne diyem
Şekerden sîr olursam kanda yiyem

Eger dirsem sana ben Şeh Süleymân
Dinilmişdür niçe niçe Süleymân

Sikenderveş dir-isem şâha gâzî
Senün destünde İskender boğazı

Süleymân kendü tahtın yile virmiş
Sikender bir karıyı sile virmiş

[10a] Senün la'lünden akan âb-ı hayvân
Anun akıtduğı bir acı 'ummân

210 İdüp keştîyi geçgil şimdi deryâ
Kapunda sâ'ilündür günde şâhâ

Dizüp bir yire söz cevherlerini
Bihârun dâne dâne dürlerini

Alup la'li sorup cânânelerden
Şehâ vasfun düzüp şeh-dânelerden

Ayağun toprağına bir kasîde
Didüm kim kühl idine ehl-i dîde

Kasîde

Tâlib-i kân-ı sa'âdet kim zer-i iksîridür
Hâk-i pâyun kimyâdur zer hemân el kiridür

İzüne yüz sürmeden bulur güneş göklerde yir
Hâk-i pâyun zerresi üftâdeler dest-gîridür

Mihr ü mâhı top ider bir biri üstine döner
Bu kılâ'-ı çarhı feth iden anun tedbîridür

Mûrveş a'dâyı her dâyim şikâr itmekliğe
Hem Süleymân-ı zamândur hem Hudâ'nun şîridür

'Adl-ıla kıldı tasarruf çünki eşyâyı tamâm
Kutbı devrün iki 'âlemde bu gün ol biridür

Kutb-ı devrân ger mülâzım olsa bâbında ne tan
Zât-ı pâki tekyegâh-ı kutb-ı 'âlem pîridür

220 Kendü gibi bahtı dahı nev-cüvân olsa ne var
Dest-gîr olmakda bu gün Hızr-ı devrün pîridür

[10b] Âl-i 'Osmân'a refîk itdi çü Kur'ânı Hudâ
Okuyanlar didi cümle devletün tefsîridür

Kavsüne teşbîh ider kendin otuz günde bir ay
Mihri çarh ider siper bilür nişânı tîridür

İçdi çün Havvâ Ana cennetde süd ırmağını
Sâkîsi anun ‘Alî’dür şâhumuz hem-şîridür

Çünki hayy itdi cihân emvâtını ‘adlün şehâ
Ceddünün ervâhı dâyim ölü sanma diridür

İns ü cin fermânına râm olsa tan mıdur bugün
Şol Süleymân-ı zamân ki eşyâ anun teshîridür

Zulmet-i şeb dün cihânı tutmış-ıdı gerçi kim
Bu gün şâh-ı cihân bilgil anun şeb teshîridür

Dem-be-dem göklerde ra’da kûs-i nevbet çaldırur
Yerde şâh-ı gâzîler gülbangınun tekbîridür

Nev-cüvân-ı devleti bir pehlevândur kim anun
Tâs alup pîr-i felek hengâmesi gezgîridür

Toprağı altun idersin bir nazar kılsan şehâ
Rûmî’ye bir kez nazar kılsan bu dem çak yiridür

230 Anun-ıçun mezra’-ı ‘âlemde ben yek dâneyem
Hâkümi pâk eyleyen ehl-i nazar galbırıdur

Matla‘

Gel iy câm-ı ezelden nûş idenler
Ezel câmından evvel cûş idenler

Alan evvel elin şeyh-i safânun
Düşen ayağına pîr-i mugânun

[11a] Gel iy şevkın bilenler mey-fürûşun
Görenler hâl-i ‘ışkın bâde-nûşun

Bu gavgânun disen aslı nedendür
Ezel bezmindeki bir cür’adandur

Bu ‘ışkun bezmini sâz idicek Hak
Özi-y-idi hemân sâzende mutlak

Ne bâde halk olunmışdı ne sahbâ
Ne Âdem yaradılmışdı ne Havvâ

Ne yâr olmış-ıdı sûret ne ağyâr
Ne hâristân görinürdi ne gülzâr

Ne küfr olmış-ıdı bellü ne îmân
Ne hayvân yaradılmışdı ne insân

Muhît olmış-ıdı deryâ-yı vahdet
Tamâmet gark idi anda bu kesret

240 Bilinsün diyü esmâ vü sıfâtı
Tecellî eyledi zâtına zâtı

Düzüldi bâtınından ‘âlem-i gayb
Bezendi zâhirinden şekli bî-reyb

Ne kim bâtında idi ‘ayna geldi
Rumûzı câm-ı ‘ışkun ‘ayna geldi

Bu devrün nokta vü pergârı oldı
Bu deyrün nakşı vü mi’mârı oldı

Zuhûr-ı şekl-i evvel Âdem oldı
Ki âdem cânına ‘ışkı dem oldı

Bu hâk ü bâd u âbı sûret itdi
Arada nâr-ı ‘ışkı sîret itdi

[11b] Anunla kurdı bir şâhâne bezmi
Bu sâza eyledi kânûn rezmi

Bu ‘ıyş içinde bu sahbâ-yı ma’nî
Sadâ-yı ‘ışk u âvâz-ı mugannî

Gönül çenginde kavl-i rişte-i cân
İdüp perdeyle ‘uşşâk u Sıfahân

Bu sâz-ıla geçerken ibn-i âdem
‘Aceb sohbet değül midür dem-â-dem

250 Bezerken bir iki gün ‘ömr bağın
Felek tanbûrveş burar kulağın

Anun-çun duyamaz sâz-ı zamâne
Demürden de olursa tâziyâne

Du’â ber-Rûh-ı Şeyhî Güfte Şod

Be Rûmî çünki var oldun ‘ademden
Bihâr oldun bu dem bir katre demden

Gel imdi anı bir dem eyle mevvâc
Mey ü sâkîye itdür ‘aklı târâc

Tehî oturma tur toldur sebûyı
Ter ol terk it kuru bu hây u hûyı

Yeni sâz it muhabbet ‘âlemini
Cüvân eyle yine Şeyhî demini

Dilün gel gamdan âzâd eyle yine
Revânın Şeyhî’nün şâd eyle yine

Dür-i nutkun dilersen bula kıymet
Di evvel Şeyhî’nün rûhına rahmet

[12a] Pes andan gel perîşan kavli cem‘ it
Hidâyet nûrını gönlünde şem‘ it

Vücûdun berrini evvel ‘azîz it
Bihâr-ı dilde a‘mâlün temîz it

260 Derûnun bûtesinde nutkı kâl it
Dehânundan geleni kutlu fâl it

Sözi bir söz-ile eyle zer-efşân
Ki yaza’ltun kalemle anı devrân

Ki ol hattı gören şâm u sehergâh
Yüzin sürüp diye Elhamdüllillâh

Güftâr-ender ahvâl-i Şeyhî Rahmetullahi-‘aleyh

Olup od u suyla anun sirişti
Havâ yilinde iken ser-nüvişti

Düşürmiş hâki Şeyhî Germiyân’a
Sözi ger başa ilte ger miyâna

Ele çevgân alup meydâna girmiş
‘Urûk-ı tende mağz-ı câna girmiş

Ma‘ânî bahrine itmiş ‘aklı gavvâs
Kelâmun cem‘ idüp gevherlerin hâs

Bu şîrîn sözleri yazup cihâna
İdinmiş Husrev’ün ‘ışkın bahâne

Nizâmî hamsesinün cânın almış
Kitâbı Husrev’ün îmânın almış

Ma‘ânî zübdesin lafzun fasîhin
Kelâmun ‘azbın ve mağzun melîhin

[12b] 270 Ne yirde var-ısa kenz-i ma‘ânî
Dili küncinde genc idinmiş anı

Cevâhir dürlerine kân olmış
Dirüp bir ulu bâzirgân olmış

Nice tâcir olup deryâ-yı ‘Ummân
Hakâyık dürleri-y-le tolup enbân

O deryâ mevc urup ‘âşıkâne
Nisâr itmiş cevâhirden cihâna

Kimisi tâc-ı şâha zîver olmış
Kimi esdâf-ı şâha cevher olmış

Kimisi şeb-çerâg olmış bezmde
Kimi tîg-ı zebân olmış rezmde

Kimi ‘âşıklarun gönli sürûrı
Kimi ma‘şûkun olmış gözi nûrı

Kimi tevhîd ü temcîd-i ilâhî
Kimisi şâhid ü kimi güvâhî

Enîn envâ‘-ıla bulmış kemâlî
"Ki dâred her makâmî râ makâlî"[12]

Bu dürri nazm idicek Şeyhî merhûm
Sadef olmış o dürre milket-i Rûm

280 ‘Acem dilinden alup her kelâmı
Nizâmî’den virüp nazma nizâmı

‘Arab fellâhı gibi cüst ü çâlâk
Girüp bu kişt-zâr-ı nutka bî-bâk

Zübânın dâs idüp söz mezra‘ına
Biçüp cem‘ eyleyüp dil hırmenine

[13a] Bitürmiş işin itmiş hırmenin çâc
Götürmiş dânesinden âc ü muhtâc

Gubârın sürm’idinmiş gözine hûr
Gıdâ itmiş şitâda dânesin mûr

Bişürmiş cümlesi ağıza gelmiş
Hemân dem puhte gibi göze gelmiş

Pes andan eyledükde bezle bünyâd
O ni‘metler kılup gam-gînleri şâd

[12] “ ki her sözü yerli yerinde kullanılmıştır” anlamında Farsça ibare.

Ecel gırbâlı ol demde güzerden
Bir iki hoşa kodurmış o bürden

Ki derc itdükde Pervîz'ün kitâbın
Tamâm itmedin anun fasl u bâbın

Çü Husrev 'urs idüp Şîrîn'i almış
Kelâmı Şeyhî'nün hikmetde kalmış

290 Çi- ger 'ışkın anun başa iletmiş
Velî dest-i ecel pâyına yitmiş

Kemâlin bulmadın nazm-ı Nizâmî
Zevâle irdi Şeyhî'nün kelâmı

Tılısm-ı cismi ol dem hâke virdi
Revân-ı aslı nûr-ı pâke virdi

Kalanın kalmamağa nüsha ebter
Du'â-yı hayr-ıla itmiş hatm âhar

Bürâder-zâdesi eydüp bu râyı
Şeh-i devrâna kıldırmış du'âyı

Münâcât-ı Rûmî ender 'acz-i nefs-i hod

[13b] İlâhî birliğün zikrini hâs it
İkilikden dil ü cânı halâs it

Uyanduğında misbâh-ı hakîkat
Delîl ola bana bürhân ü hüccet

Hakîkat 'âleminün cem'i-y-içün
Şerî'at şu'lesinün şem'i-y-içün

Tarîkat yolına yilenler içün
O yola sıdk-ıla girenler içün

Hudâyâ Fâtiha fethi hakı-çün
Sıfât u zâtınun medhi hakı-çün

300 Hurûf içinde Kur'ân hürmeti'çün
Gazab vaktinde gufrân hürmeti'çün

Elest günindeki ikrâr hakkı
'Adem leylinde olan var hakkı

Enînsüz derd-i Eyyûb'un teni'çün
Enîn yirine olan hem-demi'çün

Sınuk dillerdeki göynükler-içün
Belâ-keşlerde bârı yükler-içün

Halef mehdindeki ma'sûm hakkı
Sa'âdet-nâmede merkûm hakkı

Şu şeh hakkı ki kıldı 'adl u dâdı
O kul hakkı ki kodı yahşı adı

Seherde ağlaşan eytâm hakkı
Olar aç yatduğı ahşam hakkı

Yerinceklüği hakı-çün yetîmün
Ana rahm itdüği hakk-ı Rahîmün

[14a] Fakîrün fakr içinde fahri-y-içün
Ganînün ni'metünde şükri-y-içün

Garîb-i hastanun âhı hakı-çün
Enînle âh-ı sehergâhı hakı-çün

310 Bucaklarda yatan miskînler-içün
Varup hâlin soran mü'minler-içün

Devâsuz derde ulaşmışlar-ıçun
Gam ü şâdunla bilişmişler-içün

İlâhî zikr-i nâmun def'-i şer kıl
Bu hâkî ümmeti hayrü'l-beşer kıl

Şu denlü 'akla vir şem'-i delâyil
Heyûlâ zulmeti olmaya hâyil

Çü nûrun ide dildârın mücellâ
Gide benlik tola nûr-ı tecellâ

Gidem ben sen olasın cân-ıla ten
Diyen sen söyleden sen dinleyen sen

Ne sûretl'itdi Şeyhî işbu sâzı
Sen idün eyleyen sâz-ı niyâzı

Anun nutkında kodunsa belâgat
Bana kıl zerrece derdün 'inâyet

Ol itdiyse mecâzî 'ışka âgâz
Bana itdür hakîkat 'ışkına sâz

O söz nat'ın döşediyse resmine

Benüm sözüm çerâg it ehl-i dîne

320 Ol uyardı-y-ısa ‘ışkun çerâgın
Anun şevkıyla ben rûşen-çerâgın

[14b] Ol akıtdı-y-sa sözden âb-ı hayvân
Hayât-ı cân-ıçun kıl bana dermân

O sengîn-dillere urdı-y-sa sikke
Beni sikk’eylegil dillerde şekke

O sözden dâm kurdı-y-sa cihâne
Men itdüm kendümi ol dâma dâne

Ol elhân-ıla tutdı-y-sa cihânı
Ol elhâna menem Dâvûd-ı sânî

Selef kehf-i fenâda oldıysa güm
Gönül kıtmîri ikmtmez izlerin güm

O dem urdı-y-ısa ‘Îsî deminden
Dirildüm ben Muhammed ‘âleminden

Mesnevî

Gel imdi dinle iy erbâb-ı ma‘nî
Nişân-ı ‘âşık u da‘vîye ma‘nî

Buyurmış böyle ol pîr-i cüvân-rây
Nizâmî kim olupdur kâr-fermây

Şu dem kim Meryem’i almışdı Pervîz
Bir oğl’olmış-ıdı andan sebük-hîz

330 Toğıcak adına Şîrûye dinmiş
Gören didi kazâdur gökden inmiş

Yaradılduğı dem ol tıfl-ı gaddâr
Ana rahminde iken oldı hûn-hâr

Şunun gibi şakî idi kim her ân
Sa‘âdet-hâneler iderdi vîrân

[15a] Beşerdi sûretâ sîrette ef‘î
Eser kılmaz-ıdı tiryâk-ı nef‘î

Gözetmezdi ananun hakk-ı şîrin
Atanun telh iderdi kand-ı şîrîn

Şütür gibi girân-pâ vü sebük-ser

Bakardı özi gözi ‘ayn-ı ester

Ağıcak başına dîvi perîsi
Ol-ıdı inse cinnün kâfirîsi

Unutsa san‘atın şeytân-ıla dîv
Bulara ol öğredürdi sihrle rîv

Ol-ıdı cân bin cânun berîdi
Şer işün şeyhi şeytânun mürîdi

Yil ü odıydı şeytân-ı racîmün
Gül-i horıydı gökde yıldırımun

340 Bakardı kurt gibi hânesine
Görüp Şîrîn dir-idi ânesine

Alup Şîrîn’i Husrev k’itdi hatun
Acı tatlu dirildiler niçe gün

Bu dirlikde geçerken sâl u eyyâm
Gör imdi nice olmışdur ser-encâm

Meger Şîrîn ana bir kez görindi
Metâ‘-ı sabrı pâre pâre sındı

Sıyup endâze-i ‘ışkun kumaşın
Libâsı ter idindi gözi yaşın

Melâmet hırkası birle tonandı
Selâmet cübbesiyle oda yandı

[15b] Bu odı gizlemek içün atadan
Bu ‘ışk içinde şerm idüp anadan

Başında dûd-ı âhı sünbül itdi
Yakup a‘zâsını cüz cüz kül itdi

Bu derde bulmadı bir gayrı efkâr
Pes âhir bildi külde saklanur nâr

Görür külden de düter dûd-ı âhı
Yakısar bildi âhır taht-ı şâhı

350 Söyündürem diyü ol âh u nârı
Od u közde olan ‘ayn-ı bınarı

İdüp kanlu yaşın kızılca ırmağ
Başında saç oldı karaca tağ

Görür yakdı vü yıkdı ‘ışk-ı dilkeş
Bununla dahı setr olmadı âteş

Tutışdı cânı nâra gönli bâğa
Koyup tâcı vü tahtı düşdi tağa

Dem-â-dem k’âteş-i âhı çekerdi
Bulutlar üstine sular seperdi

Figânından denizler gümrenürdi
Cihânun tağları yankulanurdı

Gice içinde tağda çağırurdı
Nehengân-ı bahri “lebbeyk” ururdı

Bir iğne yurdusından k’âh iderdi
Felek çadırların yırtar dikerdi

Binâ-yı ‘ışkını itmeğe âbâd
Hemân-dem itdi bu tercî‘a bünyâd

Tercî‘-i Bend

[16a] Uydı ‘ışka yine bu fikr ü bu mâl
K’ire ma‘şûkı câna bula visâl

360 Yazdurur mıydı fitnesini cihân
Hat-ı yâr olmasaydı ana misâl

Zerre denlü dehân u kılca miyân
Şeb-i zülfinde o da bu da hayâl

Meh yüzün şu‘lesinde kadre irelüm
Bir gün irer beğüm kemâle zevâl

Baş açup bu firâka pîr-i mugân
Bir ayağ üzre virdi bûy-ı visâl

Bizi mes’ûl idindi sâ’il-i ‘ışk
Sâile dahı olınmamışdı su’âl

‘Âriyet olıcak libâs-ı fenâ
Câme-i ter nedür ya bir kurı şâl

Âdeme haml olan gubâr-ı gamı
Çekemezdi urınsa bahr ü cibâl

Şevk-ı ‘ışkı cemâl-i mihrüne
Ol virür raks içinde zerreye hâl

Zâhir ü bâtın u zemîn ü zamân
Çünki bir dem-durur bu cümle-i hâl

Hicri zehrindedür zülâl-i visâl
Lutf u kahr içredür cemâl u celâl

370 Çün nigârun harâmî gamzeleri
Hûn-ı ‘uşşâkı içdi sandı helâl

[16b] **Perde-i gayba yirde yüz sürelim**
Perde-bâz-ı felek n’ider görelim

Bir olalum gele bahâne-y-ile
Gâh yâr u gehî zamâne-y-ile

Ol bize uymaz-ısa biz uyalum
Saz u söz iderek terâne-y-ile

Niçe ‘ankâya bend idüp bu cihân
Avlamışdur müdâm ü dâne-y-ile

Niçe zâhidleri mürâyî idüp
Yoldurur lihyesini şâne-y-ile

Niçesin müstehıkk-ı rahmet iken
İçürür çeng-ile çegâne-y-ile

Kimine müftî-yi zamâne iken
Sürdürür suffede safâ ney-ile

Vakt olur kim cihânı garka virür
Katre-i mevc-i âşıkâne-y-ile

Katı sahhâredür bu zühre-i çarh
Geh füsûn u gehî fesâne-y-ile

Rişte-i cânı çeng-i cisme takup
Yirlere çaldurur zamâne-y-ile

380 İşbu beyti cihân çep eyledi çok
Niçe tasnîf ü nakş-ı hâne-y-ile

Tâ bizi mest idince câm-ı ebed
Geh sabûhî gehî şebâne-y-ile

Himmetin irgürince pîr-i mugân
Örtelüm sırr-ı ‘ışkı câme-y-ile

[17a] Od urdı kendü eliyle bağına
Su koydı bûsıtânı ocağına

Yele aldurdı tâc u taht-ı ‘Âdî
Düşürdi hâke tak-ı Keykubâdı

Düşüp tahtından oldı h‹r u gam-nâk
Yarıldı karnı oldı zehresi çâk

İrişdi mu‘cizâtı Mustafâ’nun
O kesdi neslini Nûşînrevân’un

Yıkıldı evvelinde taht-ı Pervîz
Ne Gülgûn kaldı âhirde ne Şebdîz

‘Acem milkinde çün yırtıldı nâme
Eyü gelmedi ol iş hâs ü ‘âma

Egerçi dâr-ı dâra cây-ı Cem’dür
Velî bezm-i fiten cây-ı ‘Acem’dür

390 Anın taht-ı ‘Acemde şâh u bende
Düşüpdür zulm elinden cümle bende

İşâret hem bu oldı şâh-ı dînden
Ki çıkmaya kılıcı A‘câm içinden

Hakîkî hâle olmayup hırîdâr
‘Acem tutdı mecâzî ‘ışka bâzâr

Güzergehdür çü bu bâzâr-ı fânî
Be Rûmî koya alanı satanı

Sıfat-ı şeb ve küşten-i Şîrûye Peder-i hod-râ der-în şeb

Meger bir gice kim sultan-ı zengî
Kurar göklerde hırgâh-ı dü-rengi

[17b] Meger nakş itmeğe nat‘-ı zemîni
Çırağ olur içinde meh-cebîni

Münakkaş perdeyi çün eyledi tay
Hemân sır örtüsin örtündi her şey

Fakîr ü bende vü şâh-ı sa‘âdet
Kamu yirlü yerinde oldı râhat

Mey-i h^{v}âb itdi mest ehl-i hurûşı
Bozup bezmin yaturdı bâde nûşı

Giceler gösterüp yurdın yuvasın
Salar kurdı tutar murgun nevâsın

400 Büründi şâh-ı şeb çün kim kara şâl
Kılup encüm sipâhî hîle vü âl

Çü dûd-ı fitne her ocakda dütdi
Uyardı şerri vü hayrı uyutdı

Yaturken ol gice Şîrûye pinhân
İçi vü taşı oldı şerr-i şeytân

Bu fikr-ile hemân girdi busuya
K’atayı acıda Şîrîn’i yiye

Hezârân cidd ü cehd itdi dürişdi
Varup bir gice Pervîz’e irişdi

Çıkup şimşek gibi ol dün bacadan
Düşüben yıldırım gibi bacadan

Atası h^{v}âb içinde mürde iken
Gicede meh gibi der-perde iken

Eline aldı hançerden hilâli
Çün irişdi şehün ol gün zevâli

[18a] Urup karnına şâhun hanceri tîz
O karn içinde sındı karn-ı Pervîz

O kâfir çünki öldürdi atasın
Bu deyr-i fânîde tutdı atasın

410 Söyündürdi çerâgı çün nihânî
Hemân tutdı yolın ol demde kanı

Şaşup bulmadı yolını bucakdan
‘Alev gibi hemân dütdi ocakdan

Şehi Şîrûye’nün zahmı uyardı
Uyandı kendüyi kan içre gördi

Diledi eyleye Şîrîn’i bî-dâr
Ki bu demden ola ol da haber-dâr

O demde murg-ı cânı tenden uçdı
Anı ağlatmadı vü kendü geçdi

Şafak gibi döker kanını eflâk
Muhammed nâmesini eyleyen çâk

Giceler tâlib-i dîdâr olanlar

Buna tan itmeye bî-dâr olanlar

Şafak gibi bulaşa kana her gâh
Def ü neyle uyananlar sehergâh

Sıfat-ı Subh

Sabâ çünkim uyardı nûr-ı cânı
Şafak kanı-y-la gark itdi revânı

Boyandı kana çün-kim ferş-i bâlîn
Uyandı Husrev'ün kanıyla Şîrîn

[18b] 420 Görür şâhını kılmış cânı pervâz
Ecel şahbâzı minkârın kılup bâz

Uşanmış perlerin geçmiş havâdan
Uçurmış peççesin hâk-i yuvadan

Görür Pervîz'i komış taht u tâcı
Çi ger Şîrîn'i mahv itdi ol acı

Velî kaddini yay itdi nihânî
Ki ya'ni şâha kurbân ide cânı

İdüp gamz'ohlarınun ağzını kan
Düzetdi her birin bir kanlu peykân

Nihânî ağlar-iken gözi nûrı
Gönül gözi-y-le keşf itdi kubûrı

Enîn-ile iderken âh u zârın
Buyurdı yapdılar Şehün mezârın

İşitdi çünki Şirûye figânı
Haber gönderdi Şîrîn'e nihânî

Didi iy genc-i hüsnün şâhı Şîrîn
Şekerden dahı tatlu dahı şîrîn

Öli-y-içün igen telh itme cânı
Değüldür bâkî çünkim zindegânı

430 Meseldür bu ki görilmez iken hoş
Geçen yağmur içün olmak nemed-pûş

Çün ol geçdi kodı bu taht u tâcı
O bid'at idi gitdi kaldı bâcı

Yiter peyveste kıl iki hilâli

Günün bir iki sa‘atdür zevâli

[19a] Tutulma gün gibi şâm u sehergâh
Gel anı itme k'itmez ‘âdet Allâh

Kalur battâl olurdı çarh-ı fânî
Her ağlayanı güldürmese anı

Virürdi şehler ana tâc-ıla taht
Ger olsa bir nefeslik ‘ömre kıymet

İki sanan bu ‘ömri hîç kesdür
Bu ‘ömrün öni sonı bir nefesdür

Tehî oldı-y-sa enbânında bir dür
Dahı esdâf-ı hüsnün tobtoludur

Şikest oldı-y-sa destünden bir inci
Dahı gencsin senündür hüsn-i genci

Yüzün nûrını göster ben fakîre
Olam rûşen nite k'aydında tîre

440 Senün bir dem peyâmundur nigâra
Eger pinhân ola ger âşikâra

Sekiz cennetde havrâ müjdegânı
Tokuz gökde melekler armağanı

Alayın sini gel bana helâl ol
Bana gayrı harâm it sen helâl ol

Dökeyin yolına genc-i cihânı
Cihân n'olur vireyin ‘ömr ü cânı

Benüm zevcüm olursan iy dilârâ
Mücerred hânen olsun milk-i dünyâ

Saçun miskinün olsun Çîn bâcı
Yüzün meşşâtası Rum'un harâcı

[19b] Ayağuna nisar itsün nigârâ
‘Adenle Hürmüz'ün dürrini deryâ

Der-i derbânun olsun tâk-ı Kisrî
Lebün yârinün olsun kand-ı Mısrî

Kamer olsun serayunun çerâgı
Güneş tutsun şafakdan al tuvağı

Gönülden olıcak nâz u niyâzun
Zemîn ü âsumân olsun çehâzun

450 Senün olsun Hudâ virsün uzun yaş
Melekler kullarun zühre karavaş

Gözetmek-içün olsun iç ü taşun
Habeş sultânı bir kara tavaşun

Sen ol mihri zemîn ü âsumânun
Kamer tamunda olsun pâsubânun

Legen ay u gün olsun âfitâba
Su koysun pâyuna buyur sehâba

Cemâlün bâgını kılsun mutarrâ
Yeli ferrâş idin mîgi sakkâ

Cevab-dâden-i Şîrîn be-Şîrûye

İşitdi çünki Şîrîn bu hitâbı
Virür Şîrûye'ye böyle cevâbı

Didi ta halk olaldan nev'-i insân
Tarîk-ı şer'i bulmışlardur âsân

Karı dünyâda dinmiş her ki erdür
Şerî'at bize mirâs-ı pederdür

[20a] Şerî'at çünki râh-ı mühtedâdur
Yolını arıdan merd-i Hudâdur

Ki yaratdukda Mevlâ hâs u 'âmı
Cemâ'at câmi'inde 'akl imâmı

460 İşitmiş mukrî-i Hak'dan sadâyı
Salâ-yı şer'-i dîn-i Mustafâ'yı

Bu yetmiş iki millet mühtedâsı
Gerek es'ad gerekse eşkıyâsı

Görür yok bundan özge toğru bir yol
Şerî'at şâhın'olmışlar kamu kul

Eger âdem isen akl-ıla sen de
Şerî'at şâhına ol sen de bende

Ne denlü olsa her şeh sâhib-i zûr
Çü şer'i hōr göre olısar hōr

Yapılma bu fenâ vîrânesine
Tokunma geç şerî‘at hânesine

Bu evden taş koparan viriser baş
Elün çek sanma olam sana pâdaş

Eger Şîrîn olursa şehd-i fâyık
Görür mi ârî âdem anı lâyık

Ata kevâresine eyleyüp zûr
Oğul balına ura nîşi zenbûr

İrişür ‘âkıbet nîş-i semîne
Setûhun her ki çöp sokar inine

470 Halef mehdinde sen bu pendi benden
İşitmezsen bu demde cân u tenden

[20b] Harîm-i mâh-ı Şîrîn’e irer selh
Olur şîrün harâm u şerbetün telh

Beni acıtma gel servüm nihâli
Ki uçmışdır bu bâgun dâd u dalı

İrişme eteğün ferşine zinhâr
Olur her riştesi cismünde bin mâr

Gel olma haşre dek dillerde nâ-pâk
Bilürsin n’itdüğin mârân-ı dahhâk

Atan bâlîninün içindeki per
Olur bil mû-be-mû sînende hancer

Neden lâlâ dimeyem ben buraya
Buranun tadı yokdur didi dâye

Atan bir şîr-idi sen şîr-perver
Dahı anun südi ağzunda kohar

Ziyâ vire dir-isen sana bu ay
Zevallü ayı ko var sen günün say

Kaşumla çîn-i zülfüm bu havâda
Hatâ idersin eğersen burada

480 Der-âgûş-ı miyânum ise zikrün
Yoğ-ımış ben de bildüm kılca fikrün

Kadd u zülfümle dirsen boylaşavuz

Kıyâmetde senünle söyleşevüz

Anaya hayr irer mi ir veger giç
Atasın öldüren hûn-hârdan hîç

Çün itdün atanı bir demde bî-cân
Neler ide sana son demde ol kan

[21a] Değüldür kâr-ı ‘âkıl iy fenâyî
Bu bir dem ‘ömr içün yıkmak bekâyı

Çü bildün bir dem imiş ‘ömr-i fânî
Tutam sanma sakın bir dem cihânı

Revâ mı taht-ı dünyânun emîri
Ola bu bir nefes ömrün esîri

Çü ben ‘avret geçem ol bir nefesden
Er-isen sen dahı geç bu hevesden

Sa‘âdet dişiye nân u nemekdür
Ere lâyık tuz etmek gözlemekdür

Eger dîbâ ola eğninde ger post
Anadan gayrı olmaz oğula dost

490 Yele virür sa‘âdet hırmenini
Şu kim bilmeye dost u düşmenini

Atan hatunıyam devletlü beğim
Uzun fikrüm kısa elüm eteğim

Dürr-i deryâ yaşum perverdesidür
Güneş âhum odınun zerresidür

Fürûzân idicek ben bir dem âhı
Ne gökde meh kalur ne yirde mâhî

Dilüm âyinedür ben pür-safâyın
Safâ vü ‘ıyş u nûşa imtilâyın

Bana ger ‘arz ide dânâ vü gerdûn
Gözüme çöpce gelmez mâl-ı Kârûn

Bana ‘arz eyleme Kârûn gencin
Bu karı dünyede ben dahı gencin

[21b] İzüm tozına tâlib devlet ü dîn
Saçum küfrindedür büt-hâne-i Çîn

Cevâhirle toludur iç ü taşum
Bihar-ı dürr olur cûş itse yaşum

Dili tâlib deler olursa zer-ger
Olur çarh sîm-keş-i mihr-ile zer

500 Harâretle kılam ger sihre âgâz
Bürûdetden birike kış-ıla yaz

Temûzı sihr-ile idem zemistân
Şitâya kalbini kılam gülistân

Himârını komayam yerde köksüz
Geçürem göğe 'İsâ'yı gölüksüz

Kaşum kavsine mîg iderse seyrân
'Utârid gökden ide tîr-i bârân

Ger olam bir nefes ben ni'met-ârây
Kılam Nemrûd başın peşşeye pây

Yise peşşe mükerrer Mısr kandın
Kabûl idem ben anun özr-i lengin

Gelürse h^{v}ânuma Mûsî bin 'İmrân
Deminde Nîl'i Fir'avn'a kılam kan

'Asâsın Mûsî itdi-y-ise ejder
Ben itdüm la'lümi tiryâk-ı ekber

Döner dün gün bu çarhun âsiyâsı
İşidilmez çakıldağı sadâsı

Enîn âvâzı anun der-kemîndür
Dakîki derd ü gam nânı enîndür

[22a] 510 Busuda olduğı âvâzı budur
K'içine gireni taşı öğüdür

İgen sengîn-dil olma çarh-ı gerdûn
Öğüdüp ikimüz de idiser un

Değirmen gibi döndükçe bu devrân
Öğüdüp halkı hâk itdükçe ezmân

Semâda arı hakkı nûr-ı pâkün
Ki yirde katmayam hâküme hâkün

Bu acı söze sakın kılma nefrîn
Ölüm helvâsı yiter sana Şîrîn

Defin-kerden-i Pervîz ve Katl-kerden-i Şîrîn hod-râ der-mezâr-ı Pervîz

Şer-i Şîrûye'i çün savdı Şîrîn
İşün hayrına kasd itdi nigârın

Ribât-ı köhne-i dünyâ-yı fânî
Göçürür kondurur çün kâribânı

Didi çün Husrevüm bağladı mahmil
Gerekdür bârî ben de bağlayam dil

Mürüvvet olmaya 'âkıl olandan
Ayırmak bir dem içün cânı tenden

Çü hatm oldı bu 'ıyş u nûş u sohbet
Kemâle irdi hüsn ü 'ömr ü devlet

520 Uçar kuş gibidür 'ahd-ı cüvânı
Esen yil gibidür bu 'ömr-i fânî

Ana 'âkıl dinilmez k'ola her bâr
Eser yile uçar kuşa havâ-dâr

[22b] Didi ben dahı geçdüm bu hevâdan
Hümâyı çünkim uçurdum yuvadan

Bu bâg-ı fânî çün irdi hazâna
Gidelüm bile bâkî gülistâna

Didi vü hancerini kıldı ser-tîz
Yeninde ol hilâli gizledi tîz

Buyurdı itdiler ol dem salâyı
Okutdı meyyite şâh u gedâyı

Görüldi vâcibâtı dînlerince
Götürdiler şehi âyinlerince

Bezetdi yine Şîrîn hüsnin bâgın
Düzetdi âl idüp başa tuvağın

Yeşil kızıl tutuklar tutdı anı
Cibinlik üzre kurdı sâyebânı

Gelinlik tonların geydi firâvân
Yüridi meyyit önince hırâmân

530 Tutıldı dâyire çalındı ney def
O raks urup ururdı keffine kef

Bu tertib-ile çün irdi mezâra
Bütün taşı vü içi pâre pâre

İletdi şâhı Şîrîn bilesine
Komadı kimse gire bilesine

Giricek kabre kapuyı kapadı
O bâb-ıla bulup Hakdan murâdı

Hemân sin üzre düşdi hançerine
İrişdi bir nefesde dilberine

[23a] Bulundı bir demün içinde vuslat
İkilik ayrılup birikdi vahdet

Zihî demdür o dem şevk-ıla bî-bîm
Kılasın cânunı cânâna teslîm

Vedâ‘ ide devânun şeş cihetden
Halâs ola libâsı ‘âriyetden

Ne hoş bezm-i safâdur ‘ıyş-ı bâkî
İçürdükde ecel câmını sâkî

Odur mesken iden firdevs bâgın
Ki görmiş ola ol bâkî yarağın

540 Fenâsından bekâya göndüren zât
Dü kevnün mihnetinden olur âzâd

Bulur havrâ-y-ıla mehr-i mu’accel
Hayâtında ölen ölmezden evvel

Şu kim idindi yirin dâr-ı mahmûd
İki ‘âlemde buldı bâb-ı mes’ûd

Şu kim şem‘e düşüp pervâne oldı
Özin yakan özinsüz yâr buldı

Yola şevk-ıla giren menzil aldı
Bu nûra irmeyen zulmetde kaldı

Kıyanlar cân u başa câna irdi
Bu sırrı keşf iden cânâna irdi

Nice keşf olınur dirsen bu esrâr
İde gör h^{v}âce-i sırr-ıla bâzâr

Bu sırr ol gün olur bize hüveydâ

Kaçan dîdârını ‘arz ide Mevlâ

[23b] Velîkin gitmeyince işbu kesret
İkilikden görünmez sırr-ı vahdet

Çü mahv ola ikilik görinür bir
Bu yetmiş bin hicâb içindeki sır

550 O sırrun mahzenidür ibn-i âdem
O sırdur âdem ü tertîb-i ‘âlem

O sırr içinde kîl ü kâl çokdur
Dile tâfsîle gelmez hâl çokdur

Ne denlü eylesek zikr ü tezekkür
Bulamaz katresin bahr-i tefekkür

Onun vasfında ‘allâme’tdüği kâl
Odur ‘ilm-i ledünden dersi her lâl

Ledünden okuyan ‘ilmin Hudânun
Nukûşından geçer ağ u karanun

Olan hakdur tılısm-ı genc-i ‘âlem
Odur zât u sıfât-ı lâm-ı ‘âdem

Bilenler ma‘nîsini dört kitâbun
Bu denlü açdılar faslın bu bâbun

Ki hakdur işbu tertîbât-ı ‘âlem
Budur hatm-ı sühan “va‘llâhu a‘lem”[13]

‘İlâc-ı derd-i dil oldur ki her gâh
Dinile her nefes elhamdüli’llâh

Ana kim Rahmeten li’l-‘âlemîndür
Sırât-ı müstakîm ehl-i dîndür

560 Du‘ânun şöyle kıl Rûmî tamâmın
K’işidenler diye sıdk-ıla âmîn

[24a] **Du‘â-hâsten-i Rûmî ez ehl-i Kirâm**

Elâ iy âşık-ı ma‘şûk-ı garrâ
Bulan envâr içinde sırr-ı esrâ

Elest günindeki ikrâra tâlib
‘Adem leylinde olan vara tâlib

[13] Kur’an’da çok sayıda geçen ayetlerden iktibas: “Allah (en doğrusunu, sizin bilmediklerinizi vs.) bilendir.”

Felek farkında mihr ü çarha sâyir
Şeb-i vuslatda girdi mâha dâyir

Zebânını kılanlar tîg-ı sâfâî
Olanlar kîl ü kâlün mû-şikâfı

Bilen har-mührenün kadrin güherden
Seçenler toprağı sîm-ile zerden

Gönülden harf-i şekki eyleyen lâ
Sübût-i i'tikâdın iden illâ

Olanlar genc-i 'ışk-ı hakka hâzin
Bilüp bir eyleyen ifşâ vü râzın

Bilenler neydüğin hakk-ı hakîkat
Neden zâr olduğın elvân-ı sûret

Dilin sâfî idenler bilür anı
Öküşdür sûret ü birdür ma'ânî

570 Hemân bir ma'nîdür eşyâ vü 'âlem
Fenâ deyrinde bir sûretdür âdem

O sûret mahzeni genc-i Hudâdur
Lisânı kufl-ı genc-i Kibriyâdur

O gencün sırrını kılmağa zâhir
Kimin kutb eylemiş kimini şâ'ir

[24b] Kutb-ı ni'metle pür ider cihânı
Açar şâ'ir olan sırr-ı nihânı

Anun-çündür bu sırlar iç ü taşda
K'ola incü denizde la'l taşda

Ne denlü gizlü olsa gevher-i hâs
Bulur âdemde olan 'akl-ı gavvâs

Neyi kim halk ider Fettâh-ı ebvâb
Odur kısm eyledüği kutb-ı aktâb

Velî şâ'irlerün gönlini Mevlâ
İdüpdür menba'-ı evsâf-ı zîbâ

Velîkin kudret-i hakdur bu mefhûm
K'olur her nesne zıddı-y-ıla ma'lûm

Nite kim hâk-ile bâd âb-ıla nâr

Nite kim hâr-ıla gül yâr-ıla ağyâr

580 Su halk olmazdı sûzân olmasa od
Gül olmaz-ıdı hâr olmasa mevcûd

Ger olmasa zer ü sîm ü ma‘âdin
Gedâdan fark olunmazdı selâtîn

Anun-çündür her üstâd-ı sühan-dân
Kaçan kim ide bir destânı tibyân

İdinür evvelâ tevhîdi hâlet
İder tevhîd içinde zıddı âlet

Bilür tevhîd-i hak hâletsüz olmaz
Nite kim her ‘amel aletsüz olmaz

Anın tevhîd ü temcîd-i Hudâ’da
Dil ü cân-ıla evrâd ü du‘âda

[25a] Anup Pervîz’i Şeyhî vü Nizâmî
Kamu dillerde Şîrîn itdi nâmı

Garaz bir şehr-idi urdılar binâyı
İçi pür oldı tevhîd-i Hudâyî

Mu‘ayyendür demür kesmez çeliksiz
Mukarrerdür binâ olmaz heliksiz

Anın yapdukda anlar hâne-i nev
Kili Şîrîn oldı [vü] hıştı Husrev

590 Binâsın urıcak Şâvur-ı üstâd
Suyı Gülgûn taşımış taşı Ferhâd

Bu san‘atla itmeden ol beyti âbâd
Garaz buydı olalar haşre dek yâd

Vegerni yolı mıdur ehl-i dînün
K’öne oğlın kızın bir Ermenînün

Bu beytün var-durur dinmez kusûrı
Bilenler Bû-Leheb nâr-ıla nûrı

İderken bunda bir gün fikr-i sâyir
Gönül gözi o beyte oldı nâzır

Nizâmî’den çü Şeyhî cevher almış
O dürrün birisi toprakda kalmış

Felek sarrâfı anı kosa olmaz
Deliklü taş meseldür yerde kalmaz

Ararken ben de hâküm cevherini
Gönülde buldum ol dürrün birini

Nicedür mu‘cizâtı dür Resûlün
Fürû‘un aslı vü bâbı fusûlün

[25b] O dürdür bir yetîm-i şâh-dâne
Sadef olan odur bahr-i cihâna

600 Dizüp dür gibi mi‘râcın nebînün
Çerâgın rûşen itdüm ehl-i dînün

Ziyâsından yazup mâhun berâtın
Kılup gün gibi rûşen mu‘cizâtın

Nice gönderdüğin Pervîz’e nâme
Gözine sûzen olduğını hâme

O hâme itdüğini gözlerin kör
O köri eyledüğin sâhib-i gûr

Helâk eyledüğini oğlı anı
Anunla getdüğin nâm u nişânı

Garaz bu mu‘cizâtı söylemekden
Dilin gamgînlerün şâd eylemekden

Meded ummak-durur ‘avn-i Hudâ’dan
Şefâ‘at istemekdür Mustâfâ’dan

Hem anlar k’oldı erkân-ı şerî‘at
Umaram her çehârı ide himmet

Ki zîrâ kim buyurmışdur peyember
Menem ‘ilme medîne bâb Hayder

Be Rûmî ehl-i dil efgendesisin
Hak’un eksük gedik bir bendesisin

610 Fenâ deyrinde mahrûm-ı ebedsin
Çi ger bâl u belâ bahrine sedsin

Velî şîrîn ider bâlun dehânı
Kelâmun arı ider husrevânı

[26a] **Perde-i gayba yerde yüz sürelim**
Perde-bâz-ı felek n’ider görelim

Hamdülillâh ki geçdi mevsim-i dey
Nevbahâr itdi yine ‘âlemi hay

Âlet olurdı kûyına varıcak
İt rakîbine dilber eylese hey

Bildi âhır devâ-yı derdümi çün
Yâr hâli hayâlin eyledi key

Hatt u hâlin yüzinde gördi gözüm
San bitik birdi bana Menlü Gerey

Sînesin deldi kâmet-i elifi
Şeklin âh itdi rahm idüp tekke ney

Şem‘ün ışığa düğün urduğını
Keykûbâd istimâ‘ idüp didi key

Gelmemişdi cihâna kilk ü midâd
Defter-i ‘ışkı ‘âşık eyledi tay

620 Mevc urıcak cihâna bahr-i ‘adem
Gerçi her katre oldı başına şey

İrmezdi zerreveş kenârın’anun
Niçe yüz bin kubâd-ıla nice key

Sorar-ısan humâr-ı zahmetine
La‘l-i sâkî gerek yâ sâgar-ı mey

La‘l-i dilber demiyle ‘ıyş idicek
Sıhhatün bir demini bin güne say

Perde-i gayba yerde yüz sürelim
Perde-bâz-ı felek n’ider görelim

[26b] Yine bir katreden nigâr olalum
Nâm-ı âdemle nâm-dâr olalum

Cüz’ ü gül mazharı-durur çü türâb
Düşelim hâke gül-‘izâr olalum

Ger “Ene’l-hak” dir-ise mihter-i cân
Gâh Mansûr u gâh dâr olalum

Sırr-ı ‘ışkı nigâra perde içün
Halka-i zülf-i yâre zâr olalum

Gâh fakr-ı cihânda fahr idelüm

Milket-i fahre iftihâr olalum

Gâh taht-ı felekde server iken
Raht u baht-ıla hâkisâr olalum

Bahr i berri ihâta itmek içün
Gâh katre gehî gubâr olalum

630 Zulmet-i şekki dilde feth idelüm
Nûr-ı cân-ıla şehr-yâr olalum

Yâr u ağyârı cift ider bu felek
Tek hemân kendümüzle yâr olalum

Bâr-i yâri tamâm çekmek içün
Gâh hammâl u gâh bâr olalum

Gâh İbrâhîm-ile oda düşüp
Gâh gülzâr u gâh nâr olalum

Ger ‘inâyet iderse yâr-ı magâr
‘Ankebût-ıla perde-dâr olalum

Perde-i gayba yirde yüz sürelim
Perde-bâz-ı felek n’ider görelim

[27a] Çü ‘âşık itdi bu tercî‘i itmâm
Dirildi başına pîrân-ı eyyâm

Tanışdı sırrını hem-sırlar-ile
Cüvân ‘ışkına düşmiş pîrler-ile

Didi bir pîre k’iy pîr-i tarîkat
Tarîkundur bana bâb-ı hakîkat

Cüvânân-ı cihâna reh-nümâsın
Velâyetlerde pîr-i pârsâsın

640 Meded ben bir onulmaz derde düşdüm
Hevâ-yı ‘ışk-ıla tağlardan uçdum

Bugün bir mâhun oldum müşterîsi
Ki olmış mihr-ile meh müşterîsi

Hemân pîrân o demde irdi sırra
Bilünür mihr-i ‘ışk ger ola zerre

Didiler iy şeh-i devrân-ı ‘âlem
Bu bir sırdur eger tuyarsa âdem

Bu sırdur saklayan sinün hayâtun
Sakın bozma nizâmın kâyinâtun

Sayılur devr-i Âdemden berü rûz
Kühen-sâl içre geçdi niçe nevrûz

Bu yetmiş iki millet içre şâhâ
Bu resme olmadı hîç kimse rüsvâ

Sakıngıl dîn-i ‘Îsâyı yıkarsın
Oda deyr-i Mesîhâyı yakarsın

Bu dem gel sini Kuds’e gönderelüm
Görüp pîr-i mugân n’eyler görelüm

[27b] ‘İnâyet ide ger kıssîs u rûhbân
Binâya himmet-ile ire dermân

650 Bu pendi çünki Şîrûye işitdi
Götürdi raht u bahtı Kuds’e gitdi

Kulağuz aldı râh-ı kudsî buldı
Hemân dem didi binüm işüm oldı

Yola girdi vü geçdi kûh u deşti
Görürdi yolda olan ser-nüvişti

Giderken geldi bir gün yolda vecde
İnüp bir tağ içinde kıldı secde

Didi vecd içre işbu beyti âni
Getürdi vecde kûh u kârubânı

Beyt

Nigârun hâlet-ı ‘ışkı olaldan cânuma hem-dem
Gönül Mansûr-ı cân olup “Ene’l-hak” çağırur her-dem

Beni kuh-sâr-ı fürkatde unutma iy perî-peyker
Kavışmaz tağ tağa ammâ buluşur âdeme âdem

Kaşun mihrâbına secde idüp cân virmedür îmân
Muhammed nûrı hakkı-çun benüm kıblem benüm Ka‘bem

Yakalar çâk ide güller kıyâmet kopara bülbül
Dem-i fürkatde bu beyti okursa bir Mesîha-dem

Hayâl-i vasl-ı dildârı görürsen h^{v}âb-ı ‘ışk içre
Düşündür Rûmiyâ sakın bu sırrı söyleme ebsem

Mesnevî

[28a] 660 Bes andan girdi tağa avlayurak
Firâk odına cânın tağlayurak

Görinse gözine bir şey ırakdan
Ya eşcâr u nebât u yâ varakdan

Umardı her birinden derde dermân
Ümîz-i şefkat içre idi her ân

Kaçan tağlarda âhûlar görürdi
Atası-y-ıla Şîrîn'i sanurdı

Şikâr üstinde salsa kebge bâzı
Öterdi dilde Şîrîn tabıl-bâzı

Bu fikr-ile biraz gün sürdi gitdi
Bir ay olınca varup Kuds'e yetdi

İşitdi Şâm'ı Kuds'ün ululları
Başı hürmetlü yüzi sululları

Kamu bâş açup istikbâle geldi
Düşüp ayağa vecd ü hâle geldi

Üşüp kondurdular bir 'âlî deyre
Ki tâ vâkıf olalar işbu seyre

Konup şeh deyr-i rûşen-câm içinde
Der ü dîvârı pür-esnâm içinde

670 Oturdı çünki halvet içre tenhâ
İderdi nakşını deyrün temâşâ

Suverden reng alurdı bakduğınca
Firâk odına cânın yakduğınca

Görüp esnâm-ı deyrün kaşı meddin
Dü-tâ kılup sanem şeklinde kaddin

[28b] Geh ağlar gâhî yaşını silerdi
Suverden sıdk-ıla hâcet dilerdi

Dir idi ikilik getsün aradan
Çü birdür sizi vü bizi yaradan

Cihâna 'ışkını alan viren Hak
Beni bu deyre size gönderen Hak

Çü saldı bunda bildüm hikmeti var
Anun çok hikmeti vü kudreti var

Kiminde zâhir ider ‘ışka ikrâr
Kiminde bâtın ider niçe esrâr

Görinür sizde dahı sırr-ı ‘Îsâ
Güzâfet mi yaratdı sizi Mevlâ

Göze nûr-ı basar rûha gıdâsız
Bu deyr-i fânîde ‘ibret-nümâsız

680 Ol itdürdi bizi ‘ışka nişâne
Bu deyr içre idüp sizi bahâne

Anın nakş itdi sûretle cihânı
Temâşâ ideler tâ her dem anı

Biraz dem sâkin olup derd ü gamdan
Şefâ‘at umarak her bir sanemden

Müzeyyen itmeğe deyr-i cihânı
Didi işbu sanem beytini ânî

Beyt

Suverden nakş iden evvel bu deyr-i ‘âlem-ârâyı
Dimiş her şeyde zâhir gör cemâl-i sun‘-ı Mevlâyı

[29a] Bu cümle zâhir û bâtın mekîn ü lâ-mekânı oldur
Egerçi kimse görmemiş göz-ile Hak Te‘âlâyı

Velî bu deyr-i fânîde bekâsın dürlü sûretle
Temâşâ itdiren oldur iden oldur temâşâyı

Cemâlin duhter-i tersâ yüzinden deyr-i nakş idüp
Hezârân Şeyh San‘âna virüpdür ‘ışk-ı tersâyı

İricek hâlet-i ‘ışka buyurmış ol şeh-i ‘âşık
Sanemler seyri olmasa niderdün deyr-i dünyâyı

Mesnevî

İdicek beyti şeh deyr içre inşâ
Gel imdi nice oldı gör temâşâ

690 İşitdi hâli çün bıtrîk u ruhbân
Tevakkuf itmediler dahı bir ân

Didiler cümlemüz şâha varalum

Kemâl-ile bu ahvâli soralum

Hemân bir gice sırr-ıla nihânî
Şehe göndürdiler pîr-i mugânı

Ki tâ pîr-i mugâna dine esrâr
Ululları gelüp ide haber-dâr

Çü ruhbân irdi şâhun halvetine
Du'âlar itdi oturdı yanına

Su'âl itdi hemîn ahvâli anı
Taşurdı bahri gark itdi cihânı

Su'âl-i pîri 'âşık idicek gûş
Gönülden bahr-i 'ışkun eyledi cûş

[29b] Hemân dem turdı pîr-ile görişdi
Elin öpdi vü ayağına düşdi

Didi iy millet-i 'Îsî'ye mefhar
Gerekmez bana senden ayruk âhar

Dahı halk olmadın ma'şûk-ıla cân
Senün derdünden almış derdi San'ân

700 Senün 'ışkun-durur 'âlemde mahbûb
Ki andan zerre-i sabr aldı Eyyûb

Bulınur sende bûy-ı nefh-i 'Îsî
Ki dil levhinde buldı tûr-ı Mûsî

Senün 'aynun-durur ser-çeşme-i cân
Ki andan bahş olupdur âb-ı hayvân

Tufeylündür senün milk-i hakîkat
Sana feth oldı çün bâb-ı tarîkat

Kapundur bağlanupdur 'ışka mahmil
Ki 'uşşâka odur her bâr menzil

Bana yâr itdi şimdi 'ışkı 'âlem
Bulımadum meded bir yâr-ı hem-dem

Kimün ki rahm uma yanına vardum
Dahı arturdı derdüm üzre derdüm

Meger bir gün serây-ı şâhı gördüm
Turur seyrâna Şîrîn mâhı gördüm

Od urdı yakdı dâgum üzre dâgı
Belâ dârında ol mihnet ocağı

Gamın itdi gönül Mısrında sultân
O çoklar sevdüğüm ol âfet-i cân

[30a] 710 Kıyâm-ı fitneye ‘aynı ‘alâmet
Kopardı başuma kaddi kıyâmet

Eger dirsem ana cân u cihândur
Cihân fânî vü ‘ömr-ise nihândur

Eger ‘ömrüm dir-isem bî-vefâdur
Bekâ-yı devlet okursam fenâdur

Yüzine gün disem gün gicelüdür
Rakîbi ol mehün Çekmecelüdür

İdersem goncaı ağzına teşbîh
İdüp i’râb kanlış dir ki mâ-fîh

Kad-ile servi idersem berâber
Ne kadri vardır ider serzenişler

Cihânun halkı hep dil-bestelerdür
Soravarsan ölümlü hastelerdür

Kamuya la’li ider gerçi em-sem
Bana virmez bir içim su ölürsem

Yedi iklîm lebinde hîç kesdür
Tokuz çarha dimiş perr-i megesdür

Sekiz cennet anılsa gülşen ider
Ziyâ-yı mihre yirde külhan ider

720 Görindi çün semâdan bana ol mâh
Didüm bu beyti kılup derd-ile âh

Beyt

Her şeb ki şem’-i encüm yer yer felekde yana
Âhum fişekleridür saçılur âsumâna

[30b] Bir zerre nâr-ı ‘ışkı cüz’î sanurdum evvel
Cânuma geçdi âhir kül itdi yana yana

Cevr-ile öldürürler ‘âşıkların güzeller
Anun-ıçun meselde dinildi hayf olana

Keşşâf-ı ‘ışk olurdı her bir kitâbı anun
Keşf olsa bâb-ı ‘ışkun ‘allâme-i cihâna

Tahta külâhı Rûmî bin kez giyerdi günde
Ger muhtesib gireydi şi’rindeki yalana

Mesnevî

Çü Şîrûye didi sırrını pîre
O pîr urdı hemân-dem yüzi yire

Didi iy mefhar-ı dânâ-yı dünyâ
Değül bâkî fenâdur işbu dünyâ

Eger hak ola ‘ışkun ger mecâzî
Hakîkat birine eyle niyâzı

Eger keşf idesin ‘ışkı hakâyık
Olursın anı “kerremnâ”ya lâyık

730 Gönül şehrinde olan kâr-ı Bârî
Boşalup tolar-ısa ‘ışk-ı Bârî

Mecâzî ‘ışka oldur hadd ü gâyet
İre ‘ışk-ı hakîkatden hidâyet

Mecâzî ‘ışk içinde olma hayrân
Hakîkat menzilinde eyle seyrân

Atanun çıkdı Şîrîn-ile adı
İki ‘âlemde nesh oldı murâdı

[31a] Mecâzîye uyaldan oldı ber-şûm
Anılur haşre dek bedbaht u meyşûm

Matla’-ı dâsitân-ı berây-ı pend-i Şîrûye der-bezm-i bıtrîkân

Elâ iy sâkî-i pinhân u peydâ
Mey-i tevhîd-ile kıl beni ihyâ

Ki gönlüm şîşesindeki gubârı
Muhakkak nesh idüp yaza humârı

Devânum te’diye itdükce tahmîd
“Erihnî sâ’aten min râhı tevhîd”[14]

Bu dem bir bâde vir kim idicek nûş
Olam tâ haşr olınca mest ü bî-hûş

[14] “Tevhit yolunda beni bir an olsun iç rahatlığına eriştir” anlamında Arapça ibare.

740 Şu meyden kim ola hum-hânesi ‘arş
Ki düşmişdür anun-çün ayağa ferş

Şu meyden vir k’ide fânîyi bâkî
O Bâkî kim ider Cibrîl’i sâkî

Şu meyden sun bana bezmünde bâde
Ki virem nâr u hâk ü âbı bâda

Şu câmı sun ki ola rûh-ı sânî
Ki kimdür bildüre bâkî vü fânî

[31b] Şu meyden kıl banâ bir katre ihsân
Ki ondan bahş olur ervâh-ı hayvân

K’anun esrükleridür işbu eşyâ
Felek çarh üzre mevcûdât-ı şeydâ

Şu meyden vir bana bir cür’a-i dem
Ki ne Havvâ bilem artuk ne Âdem

Şu meyden kim ola ser-çeşmesi nûr
Ki anun teşnesidür cennet ü hûr

Şu meyden kim ola emvâta dirlik
İkilikden humârı yaza birlik

Şu meyden kim ider bir demde her dem
Hezârân Mûsî vü ‘Îsî bin Meryem

Şu meyden vir bana kim sâfî zerdî
İde sâfî hum-ı dildeki dürdi

750 Şu râh-ı rûhı içür kim muhakkak
Devânum çağırup diye “ene’l-hak”

Beni mest eyle bu gün bir mey ile
Ki yıkam çarhı yarın na’ra ile

Şu meyden vir benüm destüme desti
Ki her şeb göstere rûz-ı elesti

Beni rindân içinde eyle kıl güm
Ki yaşum mey ola vü toprağum hum

Mey-i ‘ışkı o humdan idicek nûş
Olam deryâ-yı bî-pâyân u pür-cûş

Ki her bir mevcümün bir katresinden

Dil ü cân mihrinün bir zerresinden

Çıka bir söz k'ola lü'lü-yi lâla
Veyâhud âfitâb-ı 'âlem-ârâya

Dizüp ol dürri encüm gibi her mâh
Kulağına küpe idine her şâh

Mesnevî

[32a] Yeter germ it dilâ gel bezm ü rezmi
Hemân şâhâne kur bir tâze bezmi

Görüp anı gire çarha felekler
Semâ' ide feleklerle melekler

760 Didi derdini çün Şîrûye-i şîr
İşidüp hâl-i 'ışkın tanlandı pîr

Gelüp deyre bir ulu meclis itdi
Çü meclis ehli bildi vü işitdi

Hemân dil gözgüsin pas eylediler
Döğünüp ağlayup yas eylediler

Didiler işbu sırr olursa ifşâ
Oluruz haşre dek rüsvâ vü şeydâ

Olur Meryem dahı dillerde nâ-pâk
Koyar göklerde 'Îsî başına hâk

Bozılur 'izzeti 'Îsî dîninün
Gider nâmûsı hürmet Meryeminün

Gelün 'âlî ziyâfet eyleyelüm
Ana bezm içre bu hâli diyelüm

Delüyi usladur devr-i zamândur
Kabûl-i pend ider dahı cüvândur

Ziyâfet itdiler anı mey-ile
Gehî eş'âr u gâhî mesnevî-y-le

Rumûz u nükte birle bin nasîhat
Didiler ana tâ kim bula devlet

770 Serî' olduğını bilüp zamâne
Getürdiler hemân çeng ü çegâne

[32b] **Nasîhat-i çeng**

Gelüp çengî güzeller gerdi çekdi
Makâm-ı bûselik ‘uşşâka çıkdı

Çü çıkdı perdeden sîmîn bilekler
Ana perd’oldı altun bilezikler

Yeşil hırkalı bir pîr-i kühen-sâl
Bilini bükmiş-idi kîl-ile kâl

Tarardı sakalın efsâne ile
Yedi dil-ber gümişden şâne ile

Çü çengî gögsin arkasına urdı
Oturdı arkasın mihrâba virdi

Çü va’za girdi ol pîr-i sühan-dân
Didi sür’atdedür bu bezm-i devrân

Tehîdür sanmanuz sâkî-yi eyyâm
Niçe Cemlerle içmişdür tolu câm

Süleymânlar k’ecel câmıyla geçmiş
Karıncalar kafasından tol’içmiş

Bilün her câm-ı mey şehler seridür
Hubâbı şehlerün alnı deridür

780 Elünde tutduğun şol sâgar-ı mey
Ya İskenderdürür yâ Husrev ü key

Kılıcak kıl-ı çengî böyle âvâz
Bu beyte eyledi şevk-ıla âğâz

Beyt

[33a] ‘Aceb bilmez midi yâ Rab fenâdur deyr-i dünyâyı
Yapanlar genc renc-ile Sitanbul u Kalata’yı

Meger fânîde ‘adl idüp bekâda taht alam dimiş
Riyâsuz ‘ışk-ı hakk-ıla yapanlar Ayasofya’yı

Çi ger ‘arz-ı cemâl idüp virür nûrından ol Mevlâ
Bugün şâhân-ı dünyâya cemâl ü hüsn-i zîbâyı

Velî bu tâk-ı bâkîde sadâsı nevbet-i ra’dun
Fenâdur dir benüm şâhum bu tâc u taht-ı dünyâyı

Hakîkat bir ulu deryâ şerî’at ana keştîdür
Gemiden kıl temâşa gel bu bâg u râg u sahrâyı

Mesnevî: Nasîhat-ı rebâb

Rebâbî çün ele aldı rebâbı
Yüzin kızdurdı kodurtdı şarâbı

Uyup üstâdına cân u dil-ile
Yedildi döne döne bir kıl-ıla

Kemân itmiş bilin kullâb-ı pençe
Bükilmiş kaddi vü nâmı kemânçe

790 Safâsından geh ağlar gâh inler
Kulağı geh burılur gâh çınlar

Irar bezm ehli dilden şekki gayrı
Çün ide 'ışk-ıla dillerde seyri

İledür nâz ehlini niyâza
Anun-çün peyk olupdur cümle sâza

'Aceb ırladur üstâdı cihânun
Uğurlar sakızın ağzından anun

[33b] Kaçan kim tiziye tutsalar anı
Bir ayağ üzre söyler bin yalanı

Nevâ itdi egerçi eğri büğri
Velîkin râst itdi işbu şi'ri

Şi'r

O şâha bendeyem ben kim koyup Belh u Buhârâ'yı
Mey-i 'ışk u def ü neyle semâ' itdürdi menlâyı

Şeh İbrâhîm Edhem kim irişdi hâlet-i 'ışka
Bırakdı tâc u tahtı çü buldı 'ışk-ı Mevlâyı

Süleymân-ı zamân-ısan da iy şâh-ı cihân-ârâ
Sakın zulm-ıla incitme ininde bir karıncayı

Eger Keyhusrev-i devrân eger devrün Süleymân'ı
Kamu mecnûn-ı Mevlâdur kim anar 'ışk-ı Mevlâyı

800 Hezârân âferînler kim buyurmış bir şeh-i 'âşık
Bugün şâh-ı cihân olan yaraşmaz k'ola hercâyî

Nasîhat-ı def ü ney

Çü gördi dâyire sâkîye kefler

Kulağın gevgeşe ururdı defler

Hevâdan çünki geldi başına vây
Figân idüp didi n'eyler ki mey hây

Eyâ bezm-i safâda hem-nefesler
Bulanlar 'ıyş u nûşa dest-resler

Benüm bu bir nefes nâlem numûne
Yeter aldanmanuz devrân-ı dûna

[34a] Düzüldi çünki işbu söz-ile sâz
Hemân bu beyti itdiler ser-âgâz

Beyt

Benüm şol mâh-ı tâbânum bugün oldıysa hercâyî
Güneşdür n'ola seyr itse felek farkında hercâyî

Mey-i hum-hâne-i 'ışkun bilürdi hâletin zâhid
İçeydi sâkî-yi bâkî elinden câm-ı sahbâyı

Midâd u hâme-i leyle içüp mey dür-feşân idüp
Hüküm Hak'un-durur virür mehe tuğrâ-yı garrâyı

Binâ-yı Ka'be-i 'ışkı tamâm itdükde İbrâhîm
Buyurmış Hak gönül yapsan bulurdun 'arş-ı a'lâyı

810 Gönül âyînesin sâfî mücellâ eyleyen 'ârif
Kuru hâk ü hacerdür dir mesâcidle kelîsâyı

Ber-i devletde berhûr-dâr olan ol nev-cüvân kim
Harîm-i hürmet içinde tuta atayı anayı

Mesnevî

Niçe bunun gibi pend ü nasîhat
Didiler şâha hiç kılmadı rağbet

Eger emr-i kazâ vü ger kaderdür
"İzâ câ'e'l-kazâ 'amye'l-basar"dur[15]

Ne bir bende mu'în olur ne hod şâh
Ana kim kısmet itmemişdür Allâh

İdenler secde mihrâb u künişte
Dimişler çâre yokdur ser-nüvişte

[15] "Kazâ geldiği zaman göz âmâ olur" anlamında Arapça ibare.

[34b] Tamâm oldı çü sohbet ü şâh turdı
Gelüp yine atası şehrine irdi

Matla'-ı dâstân-ı nübüvvet-i Hazret-i Resûl 'aleyhi's-salâtü ve's-selâm

Elâ iy kâşif-i bahr-i 'acâyib
Gül-i esdâf-ı lü'lü'-i garâyib

Sözi al bahr-i dilden cevher eyle
Güzeller kulağında zîver eyle

Berü gel çünki sen gavvâs-ı dürsin
Cevâhir ma'deni enbân-ı pürsin

820 Çıkar şâhâne dürlerden nisâr it
Zamâne şehlerine yâdigâr it

Çü nazm-ıla düzesin yahşı adı
Cevâhir nazmı bil bulmaz kesâdı

Gider dilde olan efkâr-ı cehli
Ne söz kim ehlün ola bulur ehli

Cihâna sata gör dürr-i ma'ânî
Alanlar anlaya sûd u ziyânı

Çi ger bahri dürri 'ummândan alur
Bu mürvarîdi bahr-i cândan alur

Gel imdi gözüni aç cânun uyar
Çerâg-ı dînün ü îmânun uyar

Risâlet irdüğin fahr-i cihâna
Di söyle 'ışk-ıla gel 'âşıkâne

Geçerken vasl-ı Şîrîn-ile Husrev
Gehî hud'a iderlerdi gehî riv

[35a] O târîh içre ol günlerde Mevlâ
Muhammed nûrını kıldı hüveydâ

Meger ol dem irişdi peyk-i 'izzet
Cihân fahrına irgürdi nübüvvet

830 Nübüvvet tahtına çün tâc oldı
En evvel menzili mi'râc oldı

İnicek 'âlem-i 'ulvîden ol şâh
Münevver kılmış anı nûr-ı Allâh

Yazuklu ümmetine armağanı
Namâz oldı nisâr oldı ma'ânî

Didi ben irdüğüme irsün ümmet
Zihî şefkat zihî a'lâ-yı himmet

Güftâr-ender ahvâl-i Nizâmî

Pür idüp ney-şeker gibi için kand
Bu şîrîn sözi ol pîr-i hıred-mend

Sözün sarrâfı ya'nî kim Nizâmî
Dizüp bu dürlere virmiş nizâmı

Dimiş mi'râcın ol şâh-ı cihânun
Tamâmet mücmel ü tafsîlin anun

Çün ol fahr-i cihân irdi visâle
Visâl içinde irdi cümle hâle

Felekde gün gibi çün itdi seyrin
Dönüp yine münevver kıldı yirin

Olıcak serveri her dü cihânun
Zemînün şâhı pîri enbiyânun

[35b] 840 Çün oldı âfitâb-ı 'âlem-ârâ
Günün hükmine itdi mâhı tuğrâ

Olup fahr-ıla fakrun pâdişâhı
Yemen'de hırka-pûş idindi mâhı

Dikildi yirde a'lâm-ı nübüvvet
Ra'd göklerde urdı penç nevbet

İrişdi seng-i hârâya hitâbı
Yıkıldı bin kelîsânun kıbâbı

Yazup târîhine dehrün debîri
Ayasofya'dur anun binde biri

Dikildi çünki a'lâm-ı ilâhî
Yazıldı 'âleme tevkî'-i şâhî

Çü tutdı dehri âvâz-ı nübüvvet
Hemân eşyâyı kıldı dîne da'vet

Salâ-yı mukri-i Hakk'un sadâsı
İrişdi yire vü göğe nidâsı

Şitâbân turdı ol dem peyk-i Bârî
Ki da'vet ide yine yoğ u varı

Güni gündürdi ol dün şâh-ı Çîn'e
Mehi gönderdiler mağrib zemîne

850 Habeş sultânına gönderdi şâmı
Ki ide şâh-ı zengîyi gulâmı

Buyurdı rûy-ı Rûm'a hat yazıldı
İçinde ol hatun dürler dizildi

Çün irdi hükm-i şâhî hâs u 'âma
Buyurdı yazdılar Pervîz'e nâme

[36a] Yazıldı evvelinde nâm-ı evvel
Bir âhirdür ki dinilmez mufassal

Virüp evvel selâmın enbiyâya
Tahiyyâtın revân-ı mühtedâya

Urıldı nâmeye tevkî'-i Ahmed
Yazıldı devr-i tuğrâ-yı Muhammed

Yazıldı nûr-ıla nâme sutûrı
Zer-efşân oldı ana yüzi nûrı

Urıldı nâmeye çün mühr ü sikke
Makâmın yazdılar zîrinde Mekke

Didi iy Husrev'i mülk-i cihânun
Bilürven neslisin Nûşînrevân'un

İricek hâk-i cismüm nûr-ı câna
Deden devrinde geldüm bu cihâna

860 Deden devrinde şâh-ı 'âdil idi
Teni zulmetde bir rûşen-dil idi

Çü bildük o-y-ıdı 'adlün re'îsi
Anun devrinde didüm bu hadîsi

"Kâle'n-Nebiyyü 'aleyi's-selâm: Ene vülidtü fî zamânı Nûşînrevân-ı 'âdil. Sadeka Resûlullâh"[16]

Nazar kıldukda bu peyk ü berîde
Eger var-ısa sende nûr-ı dîde

[16] "Hz. Muhammed buyurdu: 'Ben Nûşînrevân-ı Âdil'in zamanında doğdum.' Resulullah'ı tasdik ederim."

Bilesin beni kim sultân-ı dînem
Muhakkak “rahmeten li’l-’âlemîn”em[17]

Zuhûrum nûrıdur kevn ü mekânun
Butûnum kuflı genc-i kibriyânun

[36b] Bilesin nâmemi bürhân-ı dîndür
Çerâg-ı dîn delîl-i sâlikîndür

Berâtın nâmemün rûşen-fetîl it
Reh-i zulmetde gel anı delîl it

Ki tâ dil câmi’in kıla mücellâ
Tola dîn-i Muhammed nûr-ı Mevlâ

Hak’un birliğine ‘aklı güvâh it
Gönülden “lâ ilâhe illallâh” it

Dimezven tâc u tahtunda penâh ol
Zuhûra gel benüm haylümde şâh ol

870 Livâma pâye ‘arş-ı âsumândur
‘Alem sancağuma mihr-i cihândur

Nebîler rûhı binüm ‘askerümdür
Selâtîn-i cihân kim mihterümdür

Buna hüccet gerekmez çün ‘ayândur
Yüzümde cebhetüm nûrı nişândur

Benem bil milk-i kevneynün emîri
Ayaklarda kalanun dest-gîri

Ganîmet gördi Mevlâ bana fakrumı
Anun-çün dimişem “el-fakru fahrî”[18]

‘Ademden var kıldı çün vücûdum
Sebebsiz andan irdi ‘ilm ü cûdum

Risâlet göğine bedr ay kıldı
İki ‘âlemde bî-hem-tây kıldı

Cemî’-i enbiyâya server itdi
Be-külli evliyâya mihter itdi

[37a] Egerçi âdemi mescûd kıldı
Ana hem ‘ilm ü esmâ cûd kıldı

[17] Âlemlere rahmet olarak gönderilmiş.
[18] Hadis-i şerif: “Allah’a kaşı duyduğum fakr benim övüncümdür.”

Özümi kıble itdi kendüzine
Cemâlüm âyine tutdı yüzine

880 Bana gösterdi esmâ vü sıfâtı
Benüm zâtumda kodı ‘ayn-ı zâtı

Bu akdemden mukaddem Hak ta’âlâ
Benüm nûr-ı revânum kıldı i’lâ

Dahı toprağ-ıla su-y-ıdı Âdem
Beni kıldı nebî ondan mükerrem

Eger Mûsî’yi itdiyse kelîmi
Beni her ‘ilmünün itdi ‘alîmi

Ger a’lâ-y-ısa İdrîs’ün mekânı
Bana mahsûs kıldı lâ-mekânı

Egerçi mu’ciz oldı Nûh’a tûfân
Benüm mahkûmum oldı bahr-i ‘ummân

Halîl’e gerçi irdi tâc-ı hullet
Ceyb itdi beni hâss oldı vahdet

Cihânun şâhı oldıysa Süleymân
Benüm bendem niçe niçe Süleymân

Mesîh’a indi ger İncîl-i nâfi’
Bana yegrekdürür Kur’ân-ı câmi’

Ki anda derc olundı nass-ı “levlâk”
Benüm-çün halk olındı arz u eflâk

890 Ki bir harfinde bin ma’nî bulındı
Tamâmet ‘ilm-i gayb andan bilindi

[37b] Hurûf-ı levh-i mahfûzun misâli
Kelâmı perdedür benven cemâli

Ölü ‘Îsî deminden câna irdi
Bana iren kişi cânâna irdi

Bana cism-ile mi’râc oldı hâsıl
Kamudan mertebem a’lâ vü kâmil

İrişdi çünki mu’tîden ‘atâlar
Bana eltâf u ikrâm u vefâlar

Egerçi nefsüm-içün dileğüm yok
Velîkin ümmetüm-çün hâcetüm çok

Gel imdi yile virme toprağı sen
Oda virme içür rahmet suyından

Gel iy Pervîz sen dahı vefâ kıl
Şefî'u'l-müznibîne iktidâ kıl

Eger bu nûr-ıla urmayasın dem
Yirûndür 'âkıbet nâr-ı cehennem

Çü yazdı nâmeyi ol şâh-ı "levlâk"
İletdi Husrev'e bir ? çâlâk

Cevâb-ı Pervîz be-nâme-i Nebî 'aleyhi's-selâm

900 Çü Pervîz'e irişdi peyk-i rahmet
Dil ü cândan igen kılmadı rağbet

Ne denlü rûşen olsa çeşme-i nûr
Görinmez cân gözi olsa eger kör

Kime kim nûrını ol Hak virüpdür
Yine ol nûr-ıla anı görüpdür

[38a] N'içün huffâş görmez âfitâbı
N'içün hayvâna irişmez cevâbı

Anı kim kendü-y-içün var kıldı
Vücûdın menba'-ı envâr kıldı

Ezelde eşkıyâya olsa rahmet
Sonı İblîs'e olmaz-ıdı la'net

Anun sırrına 'akl-ıla irilmez
Anı kim ol bilür hîç kimse bilmez

Budur zikri lisân-ı enbiyânun
İş anun hikmet anun kudret anun

Çü nâme Husrev-i Pervîz'e irdi
Kudurmış âdemî san âb gördi

Açup tevkî'i yüzini dürerdi
Köpek san yini ay görüp ürürdi

910 Kuduz kurt bigi kendin şehre atdı
Ol ayun otuzında kırkı yetdi

Didi kimdür Muhammed k'ide fermân
Vire ben Husrev'ün nâmına husrân

Çü dört harf-ıla kılmış nâmın imlâ
Ola her harfi ger firdevs-i a'lâ

Dahı ben cennet içün urmayam lâf
Yeter bana dedem yanında a'râf

Hurûf-ıla çün irdi hatt-ı kûfî
Nice taksîm ider gör ol hurûfı

Yıkılsun diyü beytinde olan bâb
Muhammed harfin itdi âlet esbâb

[38b] Didi ger ola evvel mîmî mi'mâr
Görine gözlerüme şekl-i mismâr

İkinci mim k'ola peykânı her tîr
Veyâ sinüm kubûrında kıla yir

Yıkam mevtâ kubûrınun nişânın
Yakam oda dirinün hânumânın

Sekiz cennet k'ola hâ-yı Muhammed
Olursa dâl u hâ dört köşeye had

920 Kesilmeyem müdâmî 'Îsevîden
Eger şer'-ile ola haddi seksen

Ger ide nâmesi İncîl'i tağyîr
Getürse 'Îsî gökden virmeyem yir

Dem-i Dâvûd u nutk-ı 'Îsevîden
Demür inse ola gözüme sûzen

Ger ola nâmesinde nâm-ı Meryem
Dahı 'Îsî deminden ummayam em

Elif lâm olsa ger tahrîr-i imlâ
Mukarrer ola suhf-ı dildeki lâ

İçinde şın u kâfı itmeyem hakk
Anunla muhkem olur dildeki şekk

Ne hoş dimişdürür şehler bu râyı
Kul azmayınca Hak virmez belâyı

Uyup şerrine şeytân-ı racîmün
Koyup hayrı hemân a'dâsı dînün

Basup ol nâmenün harfine barmak

Kalem tek hâmeyi kıldı iki şak

[39a] Berî olur iki ‘âlem gamından
Sakınan balını nîşün seminden

930 Ne var vire inse beytüm tamâmı
Sözüm mi’mâr ider ehl-i kirâmı

Dimiş anlar ki havrâ-yı İremdür
Kerâmet ibn-i âdemde keremdür

Ümîz-i şefkate subh u sehergâh
Yeter “lâ taknetû min rahmetillâh”[19]

Muhammed ravzası oldukça pür-nûr
Bu dâru’l-hüzni itdüğince mesrûr

Nite kim kutb ola ‘âlemde hâzır
Ola ‘ayn-ı ‘inâyet ana nâzır

Şuna kim nâzır olup bu nizâma
Du’â ihsân ide ehl-i kirâma

[19] Bir ayetten iktibas: “Allah’ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin.” Zümer Suresi (39/53)